

Bijlage 5: Flora en fauna

- *Beoordeling beschermde soorten Het Gegraaf, Valkenswaard, Bureau Waardenburg bv, 06-11-2007*
- *Aanvullende notitie Weegbree, Bureau Waardenburg bv, 11-10-2011*
- *Beschermde soorten Dommelkwartier, resultaten veldonderzoek 2012, Bureau Waardenburg bv, 09-10-2012*

Beoordeling beschermde soorten Het Gegraaf, Valkenswaard

Quick scan in het kader van de Flora- en faunawet
met uitgebreid vleermuisonderzoek

F.L.A. Brekelmans

Bureau Waardenburg bv
Adviseurs voor ecologie & milieu

Beoordeling beschermde soorten Het Gegraaf, Valkenswaard

Quick scan in het kader van de Flora- en faunawet met uitgebreid
vleermuisonderzoek

F.L.A. Brekelmans

Beoordeling beschermde soorten Het Gegraaf, Valkenswaard

Quick scan in het kader van de Flora- en faunawet met uitgebreid vleermuisonderzoek

F.L.A. Brekelmans

Bureau Waardenburg bv

Adviseurs voor ecologie & milieu

Postbus 365, 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345 - 512710, Fax 0345 - 519849
e-mail wbb@buwa.nl website: www.buwa.nl

opdrachtgever: Latoures Vastgoed II BV / Lagis Bouw BV

6 november 2007
rapport nr. 07-194

Status uitgave: eindrapport
Rapport nr.: 07-194
Datum uitgave: 6 november 2007
Titel: Beoordeling beschermde soorten Het Gegraaf, Valkenswaard
Subtitel: *Quick scan* in het kader van de Flora- en faunawet met uitgebreid vleermuisonderzoek
Samenstellers: drs. F.L.A. Brekelmans
Fotografie: drs. F.L.A. Brekelmans
Aantal pagina's inclusief bijlagen: 53
Project nr.: 07-236
Projectleider: drs. G.F.J. Smit
Naam en adres opdrachtgever: Latoures Vastgoed II BV / Lagis Bouw BV
Markt 8a, 5581 GK, Waalre
Referentie opdrachtgever: telefonische gunning dhr. R. van Dijk, 23 mei 2007
Akkoord voor uitgave: Teamleider Bureau Waardenburg bv
drs. G.F.J. Smit

Paraaf:

Bureau Waardenburg bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Bureau Waardenburg bv; opdrachtgever vrijwaart Bureau Waardenburg bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Bureau Waardenburg bv / Latoures Vastgoed II BV / Lagis Bouw BV

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden veeleelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Bureau Waardenburg bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg bv is door CERTIKED gecertificeerd overeenkomstig BRL 9990:2001 / ISO 9001:2001.

Bureau Waardenburg bv

Adviseurs voor ecologie & milieu

Postbus 365, 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345 - 512710, Fax 0345 - 519849

e-mail wbb@buwa.nl website: www.buwa.nl

Voorwoord

Latoures Vastgoed II BV / Lagis Bouw BV is voornemens om in 't Gegraaf te Valkenswaard woningbouw te realiseren.

Hierbij zal rekening gehouden moeten worden met het huidige voorkomen van soorten planten en dieren die beschermd zijn krachtens de Flora- en faunawet.

Latoures Vastgoed II BV / Lagis Bouw BV heeft Bureau Waardenburg opdracht verstrekt om een *quick scan* naar beschermde soorten in 't Gegraaf uit te voeren. Aanvullend is uitgebreid onderzoek gedaan naar het voorkomen van vleermuizen. In dit rapport wordt verslag gedaan van de bevindingen.

Aan de totstandkoming van dit rapport werkten mee:

F.L.A. Brekelmans	veldwerk, rapportage, fotografie
G.F.J. Smit	projectleiding

Genoemde personen zijn door opleiding, werkervaring en zelfstudie gekwalificeerd voor de door hun uitgevoerde werkzaamheden. Het project is uitgevoerd volgens het Kwaliteitshandboek van Bureau Waardenburg. Het kwaliteitsmanagementsysteem is ISO gecertificeerd.

Vanuit Latoures Vastgoed II BV / Lagis Bouw BV werd de opdracht begeleid door de heer Ruud van Dijk. Leo Klok en Erik Korsten worden bedankt voor het verstrekken van informatie over het voorkomen van vleermuizen in de omgeving.

Disclaimer

De studie betreft een beoordeling van de huidige aanwezigheid van beschermde soorten planten en dieren. Deze beoordeling is gebaseerd op bronnenonderzoek, veldonderzoek en deskundigenoordeel. Veldonderzoek is altijd een momentopname. Bureau Waardenburg waarborgt dat het onderzoek is uitgevoerd door deskundige onderzoekers volgens de gangbare standaardmethoden. Het bureau is niet aansprakelijk voor waarnemingen van soorten door derden en waarnemingen die na afronding van de studie bekend worden gemaakt.

Inhoud

Voorwoord	4
Inhoud	6
1 Inleiding	8
1.1 Aanleiding en doel	8
1.2 Aanpak onderzoek	8
1.3 Het plangebied	9
1.4 Voorgenomen ingreep en mogelijke effecten.....	14
1.5 Natuurwetgeving en beleid	15
2 Methodiek	19
2.1 Bronnenonderzoek.....	19
2.2 Terreinbezoek.....	19
2.3 Vleermuisonderzoek	19
3 Resultaten	21
3.1 Natuurloket.....	21
3.2 Flora.....	24
3.3 Vissen	24
3.4 Amfibieën.....	25
3.5 Reptielen	27
3.6 Grondgebonden zoogdieren	27
3.7 Vleermuizen	28
3.8 Vogels.....	33
3.9 Ongewervelden	35
3.10 Natuurbeschermingswet	36
4 Beoordeling effecten en ontheffing	39
4.1 Beoordeling flora- en faunawet	39
4.2 Beoordeling Natuurbeschermingswet en Provinciaal beleid	42
5 Aanbevelingen	45
5.1 Mitigerende maatregelen flora en fauna.....	45
5.2 Groenprogramma en compensatie.....	46
5 Literatuur	49
Bijlage 1 Wettelijk kader.....	51
1.1 Inleiding	51
1.2 Flora- en faunawet	51

1.3	Natuurbeschermingswet 1998.....	53
1.4	Rode lijsten.....	54
1.5	Ecologische Hoofdstructuur.....	55

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Bij de uitvoering van de voorgenomen woningbouw in Het Gegraaf te Valkenswaard zal rekening moeten worden gehouden met het huidige voorkomen van krachtens de Flora- en faunawet beschermde soorten planten en dieren. Als de voorgenomen ingreep naar verwachting leidt tot het overtreden van verbodsbepalingen betreffende beschermde soorten, zal moeten worden nagegaan of een vrijstelling geldt of dat ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet moet worden verkregen. Bovendien dient rekening te worden gehouden met eventuele effecten op beschermde natuurgebieden.

De voorliggende rapportage beschrijft de resultaten van een *quick scan* naar beschermde soorten en een uitgebreide inventarisatie naar het voorkomen van vleermuizen. Deze rapportage geeft antwoord op de volgende vragen:

- Welke beschermde soorten zijn in het plangebied aanwezig en/of kunnen in het plangebied verwacht worden?
- Welke functie heeft het plangebied voor de aanwezige beschermde natuurwaarden?
- Welke effecten op beschermde natuurwaarden heeft de ingreep?
- Worden verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet overtreden? Zo ja, welke?
- Moet hiervoor ontheffing worden aangevraagd?
- Is nader onderzoek nodig?
- Zijn er mogelijkheden voor mitigatie (vermindering) en compensatie van schade aan beschermde natuurwaarden?

Deze rapportage kan dienst doen bij de onderbouwing van de ontheffingsaanvraag ex artikel 75 in het kader van de Flora- en faunawet.

1.2 Aanpak onderzoek

Het onderzoek bestaat uit twee onderdelen, te weten een quickscan en een uitgebreide inventarisatie naar het voorkomen van vleermuizen.

Quick scan

De *quick scan* betreft een beoordeling van de huidige aanwezigheid van beschermde soorten planten en dieren in het plangebied, de functie van het plangebied en de directe omgeving voor deze soorten en de te verwachten effecten van de voorgenomen ingreep op beschermde soorten en gebieden. De *quick scan* vindt plaats op grond van:

- Bronnenonderzoek
- Terreinbezoek

- Expert judgement

Bronnenonderzoek

Het bronnenonderzoek gaat uit van bestaande en beschikbare gegevens. Voor een actueel overzicht van beschermde soorten die in de regio voorkomen, is het Natuurloket op internet (www.natuurloket.nl) bezocht en zijn diverse verspreidingsatlassen van relevante soortgroepen en (jaar)verslagen van Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's) geraadpleegd (zie literatuurlijst).

Terreinbezoek

Tijdens een eenmalig terreinbezoek wordt zoveel mogelijk concrete informatie verzameld met betrekking tot de aan- of afwezigheid van beschermde soorten (zicht- en geluidswaarnemingen, sporenonderzoek naar de aanwezigheid van pootafdrukken, nesten, holen, uitwerpselen, haren, etc). Op basis van terreinkenmerken is beoordeeld of het terrein geschikt is voor de in de regio voorkomende beschermde soorten.

Expert judgement

De *quick scan* is een momentopname en kan slechts in beperkte mate uitsluitel geven over de afwezigheid van soorten. De *quick scan* betreft geen veldinventarisatie. Een veldinventarisatie omvat verscheidene opnamerondes die seizoensgebonden zijn en volgens standaardmethoden worden uitgevoerd. Daarom is expert judgement nodig om de geschiktheid van het plangebied voor mogelijk voorkomende soorten te beoordelen. Als de beschikbare gegevens onvoldoende houvast bieden om tot een goed beoordeling te komen, zal dit expliciet worden aangegeven.

Uitgebreid onderzoek

Aangezien op voorhand te verwachten is dat de geplande ingreep gevolgen kan hebben voor de in het gebied voorkomende vleermuizen, is deze strikt beschermde soortgroep goed onderzocht. De daarvoor toegepaste methodiek wordt beschreven in Hoofdstuk 2.

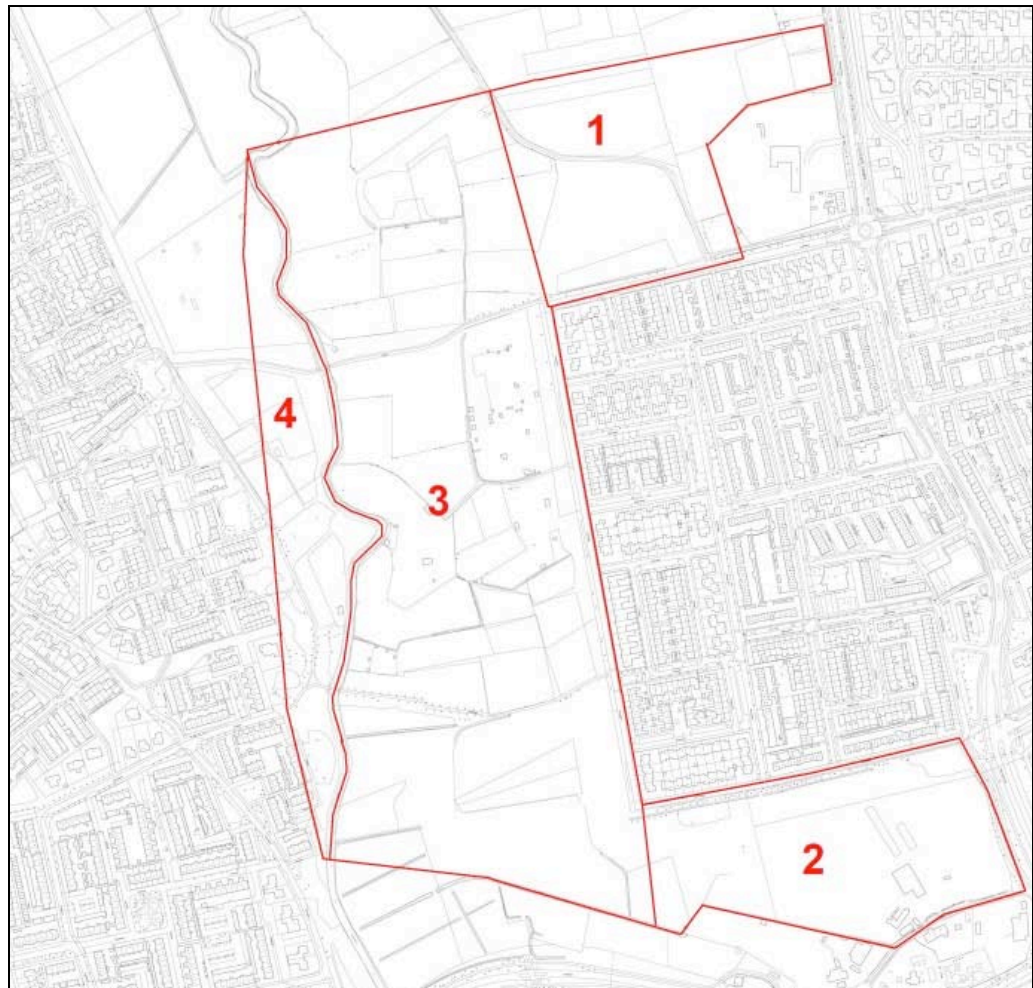
1.3 Het plangebied

Het plangebied betreft een deel van het Dommeldal met aangrenzende landbouwgebieden tussen de bebouwde kom van Valkenswaard en Dommelen. De zuidzijde wordt begrensd door de Tienendreef, de oost- en westzijde door bebouwd gebied en de noordzijde door de begrenzing van enkele percelen. De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt ongeveer 70 hectare. Het gebied maakt onderdeel uit van de GHS (zie §1.5). Kenmerkend is de aanwezigheid van de Dommel en de kleinschalige structuur van het gebied, met bosjes, bomenrijen, volkstuintjes, graslandjes en akkers.

Het gebied is, zowel op basis van huidig gebruik en inrichting als provinciaal beleid en geplande ontwikkeling in te delen in vier delen (Figuur 1.1).

Deel 1 betreft het ten noorden van de wijk Het Gegraaf gelegen akkerbouwgebied. Dit gebied is ongeveer vijf hectare groot en bestaat voornamelijk uit akkerland, in 2007 bebouwd met graan. Daarnaast zijn verspreid enkele boomgroepjes aanwezig (voornamelijk zomereik). Geheel aan de oostkant liggen, aan de Nieuwe Waalreseweg, enkele kleine perceeltjes welke in gebruik zijn als paardenweitjes. Op deze perceeltjes is bebouwing aanwezig in de vorm van kleine schuurtjes en caravans. De perceeltjes worden omzoomd door jonge bomen. Het gebied wordt aan de westzijde begrensd door kleinschalige weilandjes. Het gebied ligt hoog ten opzichte van de Dommel. In de zuidoosthoek van dit deelgebied ligt de bunker 'Birkenhof'. Deze bunker is in 1942 gebouwd en van buiten vormgegeven als boerderij. Rond de bunker is houtige begroeiing aanwezig. Voorzover bekend is de bunker niet van belang voor vleermuizen en momenteel wordt deze onder andere gebruikt als expositieruimte. De bunker ligt buiten het onderzoekgebied.

Deel 2 betreft een landbouwgebied aan de zuidkant van de wijk, het ontwikkelingsgebied 'Hoppenbrouwers'. Een groot deel van het gebied is in gebruik als weiland, daarnaast is een tuindersbedrijf aanwezig. Aan de zuidoostkant van het gebied staat bebouwing in de vorm van een grote koeienschuur (in 2007 niet in gebruik) en enkele kleine houten schuurtjes. De overige bebouwing valt buiten het plangebied. Lokaal staan enkele grote, solitaire eiken. De begroeiing aan de noordkant, langs de Lijsterbeslaan, wordt gedomineerd door soorten als zomereik, robinia en lokaal wilg. De ondergroei is ruig met veel grote brandnetel.

Figuur 1.1 Begrenzing onderzoeksgebied en deelgebieden (bron kaart: Latoures Vastgoed II BV)

Deel 3 betreft het aan de Dommel (oostzijde) gelegen groengebied. Dit gebied kenmerkt zich door zijn kleinschalige karakter, waarbij kleine weilandjes worden afgewisseld door bosjes en boomopslag. Het gebied wordt, doorlopend van noord naar zuid, beschreven.

Aan de noordkant liggen enkele weilandjes; het dichtst tegen de Dommel gelegen weiland (oostoever) is als gevolg van het optreden van kwel erg vochtig. Om het land bewerkbaar te houden zijn in de loop van 2007 afwateringsslootjes aangelegd. De vegetatie op dit land is kenmerkend voor natte, voedselrijke situaties. Grenzend aan dit weiland ligt een jong bos, gedomineerd door berk. In dit bos zijn soorten aanwezig als gewone vlier, braam, rode bes, hop, wilde lijsterbes, kamperfoelie, drienerfmuur, zomereik en ratelpopulier. Dit bos is ontstaan als gevolg van braak laten liggen van een weiland. Ten zuiden van dit bos ligt een open terreintje met volkstuinjes en een paardenwei. Vervolgens is opnieuw bos aanwezig; dit betreft een populierenbos en een nat broekbos; dit bos wordt aan de zuidzijde begrensd door een fietspad. Aan de overzijde van het fietspad is jong bos aanwezig, welke wordt gedomineerd door wilg. Ook dit bos is ontstaan als gevolg van het braak laten liggen van weiland. Aan weerszijden van dit bos zijn volkstuinen en graslandjes aanwezig. De zone die het

dichtst tegen de wijk aan ligt wordt intensief gebruikt (volkstuintjes, hertjes, paarden e.d.).

Rond het twee fietspad liggen voornamelijk graslandjes, omzoomd door jonge en oude bosaanplant. Deze bosaanplant bestaat uit een perceel populierenbos (oud), essenbos (jong) en kleine, meer verwilderde bosgroepjes met onder anders zwarte els en wilgopslag. Een aan de zuidkant van dit fietspad, aan de dommel gelegen terrein, lag in 2007 braak. Hier heeft zich gedurende het jaar een ruige vegetatie ontwikkeld, met soorten als grote kattenstaart, wolfspoot, pitrus, riet, liggend hertshooi, Sint Janskruid en zomerfijnstraal. Tevens is sprake van opslag met wilg.

Als gevolg van het sterke verloop in hoogte, van oost naar west, is sprake van een grote kweldruk in de meest tegen de Dommel gelegen percelen. Dit uit zich door het jaarrond vochtige karakter van de percelen en kwelverschijnselen in de slootjes. Waterviolier, een sterke kwelindicator, komt lokaal veel voor. Als gevolg van de kweldruk vallen de diepere sloten niet droog; de ondiepere greppels zijn alleen waterhoudend in nattere perioden.

Deel 4 betreft een relatief smalle, ten westen van de Dommel gelegen, groenzone. Deze groenzone wordt gekarakteriseerd door de aanwezigheid van hoge populieren en weilandjes. Op de weilandjes zijn kleine, houten, paardenstallen aanwezig. Dit deelgebied is slechts globaal onderzocht gezien de afstand tot de gebieden waar ruimtelijke ontwikkeling plaatsvindt.

De Dommel valt nadrukkelijk buiten het onderzoeksgebied. Niet openbaar toegankelijke terreinen zijn tijdens het onderzoek niet onderzocht. Op grond van wat vanaf de openbare weg kon worden bekeken is er geen reden om aan te nemen dat hierdoor beschermde soorten zijn gemist.

Kleinschalig weiland in deelgebied 3.

De Dommel

1.4 Voorgenomen ingreep en mogelijke effecten

De effecten op beschermde soorten zijn beoordeeld op basis van de voorgenomen ingreep. Deze bestaat uit bebouwing van een tweetal gebieden (gebied 1 en 2) in het onderzoeksgebied. Volgens plan worden hier woningen gerealiseerd. Als gevolg van deze ontwikkeling worden de huidige akkers in deelgebied 1 bebouwd. De aan de oostkant aanwezige beplanting (rond de paardenweitjes) zal worden verwijderd. Mogelijk wordt ook de aanwezige houtige begroeiing, bestaande uit een groepje voornamelijk zomereiken in het midden van dit deelgebied ter hoogte van het Ericapad, verwijderd. Houtige begroeiing (bomen) rond de bunker 'Birkenhof' en langs de Weegbree wordt niet verwijderd. In deelgebied 2 wordt weiland omgezet in bebouwd gebied. Tevens wordt de aanwezige bebouwing, bestaande uit een grote koeienstal en kleine houten opstallen verwijderd. Begroeiing, waaronder enkele solitaire eiken, wordt zoveel mogelijk intact gelaten.

Op termijn vindt ontwikkeling plaats van de Groene Hoofdstructuur binnen het overige gedeelte van het onderzoeksgebied. Aangezien op voorhand niet duidelijk is welke ingreep daarvoor gepleegd dient te worden wordt hier niet aan getoetst. Wel zal worden aangegeven met welke soorten hier rekening dient te worden gehouden en waar eventuele kansen liggen. Tijdens het onderzoek is de meeste aandacht besteed aan deelgebied 1 en 2.

De ingreep, woningbouw in deelgebied 1 en 2, kan omschreven worden als ingreep in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. De ingreep wordt niet uitgevoerd volgens een door de minister goedgekeurde gedragscode. Voor het uitvoeren van de ingreep geldt een vrijstelling van soorten in tabel 1 van de Flora- en faunawet.

De volgende mogelijke effecten worden in dit rapport beoordeeld:

- Verlies van areaal / biotoop.
- Verstoring door beweging, licht en geluid gedurende de werkzaamheden.
- Verstoring door beweging, licht en geluid in de gebruiksfase.
- Versnippering.
- Recreatie

In deze *quick scan* worden de volgende (mogelijke) effecten buiten beschouwing gelaten:

- Emissies van schadelijke stoffen.
- Trillingen.
- Hydrologische veranderingen.
- Wijzigingen van verkeersintensiteiten buiten het plangebied.

Als er reden is te veronderstellen dat deze effecten kunnen leiden tot het overtreden van verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet dan wel van de Natuurbeschermingswet 1998, zal dat expliciet worden vermeld. In andere gevallen

wordt aangenomen dat deze effecten zodanig beperkt zijn, dat ze voor de beoordeling het onderhavige plan of project niet van belang zijn.

1.5 Natuurwetgeving en beleid

Flora- en faunawet

In de lopende tekst wordt onderscheid gemaakt tussen algemeen voorkomende beschermde soorten (soorten van Tabel 1 van de Flora- en faunawet) en strikt beschermde soorten (soorten van Tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet). Voor soorten van Tabel 1 geldt een vrijstelling, aangezien de geplande woningbouw kan worden aangemerkt als ruimtelijke ontwikkeling. Deze vrijstelling geldt niet voor soorten van Tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet. Zie Bijlage 1 voor verdere toelichting van de Flora- en faunawet.

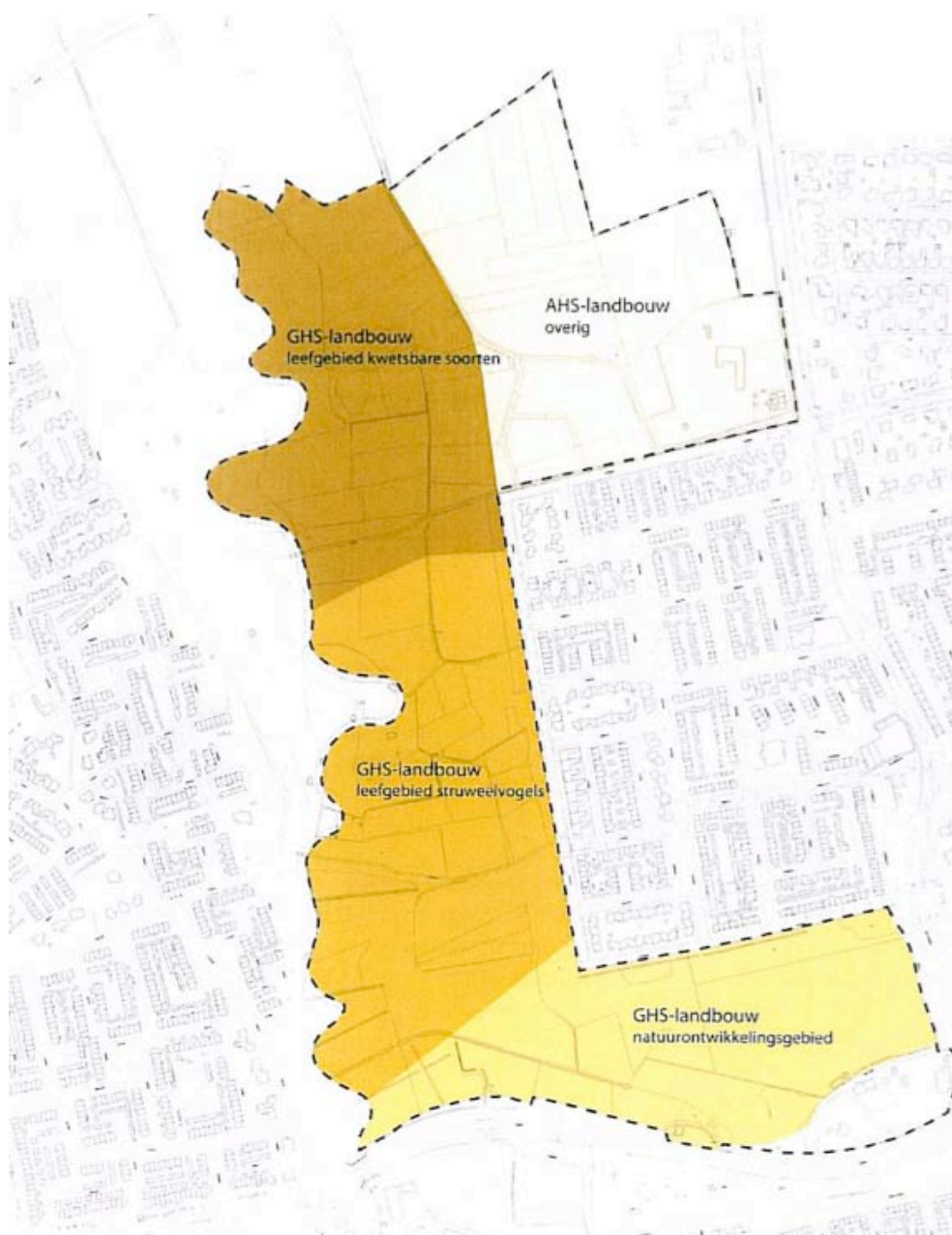
Natuurbeschermingswet

In de directe omgeving van Het Gegraaf ligt het Natura 2000-gebied Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux. Dit betreft een in de Natuurbeschermingswet opgenomen Habitatricht- en Vogelrichtlijngebied. De Dommel, vanaf de Belgische grens tot knooppunt de Hogt bij Eindhoven, maakt onderdeel uit van het Habitatrichtlijngebied; dit betreft alleen het waterlichaam. De Dommel is van belang in verband met het voorkomen van het Habitatype 'Submontane en laagland rivieren met vegetaties behorend tot het *Ranunculion fluitantis* en het *Callitrichio-Batrachion*'. De andere habitattypen en de soorten waarvoor het gebied is aangewezen komen op grotere afstand van het onderzoeksgebied voor, waaronder in de Malpie en de Keersop. Het Vogelrichtlijngebied omvat onder andere de gebieden Leenderheide en Valkenhorst en ligt hemelsbreed op minimaal drie kilometer afstand van het onderzoeksgebied.

Zie Bijlage 1 voor verdere toelichting van de Natuurbeschermingswet.

Provinciaal beleid

Het plangebied maakt onderdeel uit van de Groene Hoofdstructuur (GHS), vastgelegd in het Streekplan 2002. Daarnaast valt een gedeelte binnen de Agrarische Hoofdstructuur (AHS). Binnen de GHS zijn de hoofdzones GHS-natuur en GHS-landbouw te onderscheiden. De GHS-natuur omvat de subzones natuurparel, bestaande bos- en natuurgebieden, de ecologische verbindingzones en de reservaat- en natuurontwikkelingsgebieden. Gebieden die in het kader van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) zijn begrensd vallen binnen deze zone. Binnen GHS-landbouw vallen de subzones Leefgebied struweelvogels, Natuurontwikkelingsgebied en Leefgebied kwetsbare soorten. Binnen het onderzoeksgebied zijn de subzones AHS-landbouw overig (deelgebied 1), GHS-landbouw natuurontwikkelingsgebied (deelgebied 2) en GHS landbouw leefgebied kwetsbare soorten en GHS-landbouw leefgebied struweelvogels (beide in deelgebied 3) aanwezig (figuur 1.2).

Figuur 1.2 Ligging van agrarische en groene hoofdstructuur in het onderzoeksgebied (bron: gemeente Valkenswaard).

In het Natuurgebiedsplan Dommeldal-Zuidwest (Provincie Noord-Brabant 2007) wordt nader ingegaan op de streefbeelden van de deelgebieden binnen de EHS. De doelstelling voor het plangebied Dommeldal-West bestaat onder andere uit het behouden, versterken, herstellen en ontwikkelen van karakteristieke en/of zeldzame, bedreigde of moeilijk vervangbare natuur- en landschapswaarden. Hieronder vallen bijvoorbeeld broekbossen en beekdallandschappen en soorten als ijsvogel en weidebeekjuffer. Andere doelstelling zijn het vormen van aaneengesloten natuurgebieden en het herstellen van droge en natte verbindingzones. Het plangebied valt onder het deelgebied 'Beekdal Dommel en Keersop, Groote en Klein Vlasroot'. Dit gedeelte kenmerkt zich door kleinschalig landschap met lokaal elementen met hoge natuurwaarden, zoals in de Elshouters en de Broekhovense Heide. Doelstellingen voor dit deelgebied bestaan uit behoud en waar nodig herstel van het kleinschalig beekdallandschap, met vochtige tot natte natuurbossen, moerasjes, ruigten en struwelen.

In de Beleidsregel natuurcompensatie van de Provincie Noord-Brabant (2005) is vastgelegd op welke manier gecompenseerd dient te worden bij aantasting van de GHS. In voorkomende gevallen dient door de initiatiefnemer een compensatieplan te worden opgesteld, waarin onder andere wordt aangegeven hoe het nettoverlies aan natuur- en landschapswaarden kan worden gecompenseerd en waar dat plaatsvindt. Bij voorkeur vindt compensatie plaats binnen de GHS en in nabijheid van de aantasting. Indien dit leidt tot robuustere structuren, kan dit ook buiten de GHS plaatsvinden. Dit mag echter niet ten koste gaan van een goede agrarische structuur. Compensatie binnen EHS is in principe niet mogelijk maar kan bij uitzondering plaatsvinden wanneer sprake is van een grote meerwaarde ten opzichte van het vastgelegde ambitieniveau voor het beheersgebied, van versnelling en van fysieke compensatie. Het gedeelte dat voor compensatie wordt aangemerkt dient echter elders opnieuw begrensd te worden op opgenomen te worden in de hectarenpot voor beheersgebied, zodat de totale oppervlakte aan beheersgebied gelijk blijft. Daarnaast kan binnen EHS worden gecompenseerd als aanvulling op die stroken waar reeds instrumentarium of middelen voor beschikbaar zijn.

De omvang van de compensatie wordt bepaalde aan de hand van de omvang van het vernietigde areaal, de omvang van het verstoorde of versnipperde areaal en de mate waarin functionaliteit van natuur- en landschapswaarden is aangetast. Potentiële natuurwaarden in de GHS kunnen worden gecompenseerd middels het planologisch veiligstellen van gelijkwaardige gebieden en/of het daadwerkelijk tot ontwikkeling brengen van een deel van de resterende potenties of aanleg van landschapselementen (Provincie Noord-Brabant 2005).

2 Methodiek

2.1 Bronnenonderzoek

Om een goed beeld te krijgen van de soorten die in het gebied voorkomen of daar op grond van hun verspreiding in de omgeving verwacht kunnen worden zijn diverse bronnen geraadpleegd. Dit betreft in eerste instantie verspreidingsatlassen die van diverse soortgroepen zijn uitgebracht. Daarnaast is gebruik gemaakt van de website van het Natuurloket. Op deze website is inzichtelijk gemaakt welke gegevens beschikbaar zijn bij de Particulier Gegevensbeherende Organisaties als Floron (planten), Ravon (reptielen, vissen, amfibieën) en VZZ (zoogdieren). Tot slot is gebruik gemaakt van gegevens die zijn aangeleverd door de opdrachtgever. Dit betrof een onderzoek dat in een deel van het onderzoeksgebied is uitgevoerd in 2006 door DHV (Ruijgrok & Noorda 2007).

2.2 Terreinbezoek

Het terreinbezoek is uitgevoerd op 1 en 22 juni. Tijdens het terreinbezoek is zoveel mogelijk concrete informatie verzameld met betrekking tot de aan- of afwezigheid van beschermde soorten (zicht- en geluidswaarnemingen, sporenonderzoek naar de aanwezigheid van pootafdrukken, nesten, holen, uitwerpselen, haren etc.). Op basis van terreinkenmerken is beoordeeld op het terrein geschikt is voor de in de regio voorkomende soorten.

2.3 Vleermuisonderzoek

Het veldonderzoek naar vleermuizen heeft plaatsgevonden in het voorjaar en de (na)zomer van 2007. Op de volgende data zijn veldbezoeken gebracht: 1 juni (avond), 22 juni (avond), 5 juli (avond), 6 juli (ochtend), 12 juli (avond) en 30 augustus (avond) (tabel 1).

Avondronden zijn uitgevoerd vanaf de schemering tot (enkele uren) na zonsondergang. De ochtendronde is uitgevoerd vanaf twee uur voor de schemering tot een uur erna. Het onderzoek is uitgevoerd met behulp van een batdetector (Pettersson D240x), waarmee waargenomen vleermuizen meestal tot op soort gedetermineerd kunnen worden. Aanvullend is gebruik gemaakt van een luisterkastje, bestaande uit een Pettersson D100, een Philips Voice Trace type 7655 en twee sprekende horloges (merk Condor). Dit luisterkastje is in de avond van 30 augustus geplaatst in een bosschage aan de noordkant van het gebied, om waarnemingen te verzamelen van de daar voorkomende vleermuizen.

Tijdens het terreinbezoek is gebruik gemaakt van een sterke zaklamp, type Mag Charger, om informatie te verkrijgen over gedrag van vleermuizen (vliegrichting e.d.) en aard en kenmerken van verblijfplaatsen. Aanwezige bebouwing is regelmatig en voorzover toegankelijk gecontroleerd op vleermuiskeutels op en onder aan de buitenmuren, ramen en vensterbanken.

Tabel 2.1 Bezoekdata, dagdeel, weersomstandigheden en inventariseerders van het uitgevoerde veldwerk in Het Gegraaf te Valkenswaard.

datum	dagdeel	weer	inventariseerder
1 juni	hele dag	droog, 20 graden, wind 1	F. Brekelmans
22 juni	avond	droog, 18 graden, wind 2	F. Brekelmans
5 juli	avond	af en toe motregen, wind 1	F. Brekelmans
6 juli	ochtend	af en toe motregen, wind 1	F. Brekelmans
12 juli	avond	droog, 18 graden, wind 1-2	F. Brekelmans
30 augustus	avond	droog, 17 graden, wind 2	F. Brekelmans

3 Resultaten

3.1 Natuurloket

Het plangebied Het Gegraaf ligt in de kilometerhokken x:158 / y:374, x:158 / y:375, x:159 / y:374 en x:159 / y:375. Een eerste indruk van mogelijk aanwezige beschermde soorten geeft het Natuurloket (www.natuurloket.nl zie tabellen 3.1, 3.2, 3.3 en 3.4). Het plangebied beslaat respectievelijk 35, 20, 10 en 5% van de oppervlakte van de kilometerhokken waarin het gebied gelegen is.

Uit de gegevens van het Natuurloket blijkt dat vaatplanten in alle vier de kilometerhokken goed zijn onderzocht. In geen van de hokken zijn strikt beschermde soorten bekend, wel zijn algemeen voorkomende beschermde soorten aangetroffen. De gebieden zijn niet tot slecht onderzocht op zoogdieren; in kilometerhok 158-374 is een soort bekend van Tabel 2 of 3 van de Flora- en faunawet én van de Habitatrichtlijn, in kilometerhok 158-375 is één soort bekend van Tabel 2 of 3 van de Flora- en faunawet. Broedvogels zijn alleen in kilometerhok 159-375 goed onderzocht, in de andere hokken niet. Amfibieën zijn goed (158-375) tot matig (159-375) onderzocht, met in beide hokken één soort van Tabel 2 of 3 van de Flora- en faunawet. Reptielen zijn alleen goed onderzocht in 159-375, waar één beschermde soort van Tabel 2 of 3 van de Flora- en faunawet is waargenomen. Vissen zijn redelijk onderzocht in 158-375, met één soort van Tabel 2 of 3 van de Flora- en faunawet.

Tabel 3.1. Rapportage Natuurloket voor kilometerhok x:158 / y:374
 FF1 = Flora- en faunawet categorie 1 (vrijstelling); FF23 = Flora- en faunawet categorie 2 of 3 (strik(er) beschermd); H/V = Habitatrichtlijn / Vogelrichtlijn; RL = Rode lijst

Rapportage voor kilometerhok X:158 / Y:374							
Soortgroep	FF1*	FF23*	H/V*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten	1				goed	-	1975-1990
Mossen			0	0	slecht		1996-2006
Korstmossen					niet		1991-2006
Paddestoelen					slecht		1991-2006
Zoogdieren		1	1	1	slecht	51-100%	1995-2005
Broedvogels					niet		1994-2005
Watervogels					niet		96/97-03/04
Reptielen					niet		1991-2005
Amfibieën					niet		1991-2005
Vissen					niet		1991-2005
Dagvlinders					redelijk	11-25%	1995-2005
Nachtvlinders					niet		1980-2005
Libellen					matig		1991-2005
Sprinkhanen					matig		1991-2005
Overige ongewervelden					niet		1991-2005

Tabel 3.2. Rapportage Natuurloket voor kilometerhok x:158 / y:375
 FF1 = Flora- en faunawet categorie 1 (vrijstelling); FF23 = Flora- en faunawet categorie 2 of 3 (strik(er) beschermd); H/V = Habitatrichtlijn / Vogelrichtlijn; RL = Rode lijst

Rapportage voor kilometerhok X:158 / Y:375							
Soortgroep	FF1*	FF23*	H/V*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten	2			6	goed	-	1975-1990
Mossen					niet		1996-2006
Korstmossen					niet		1991-2006
Paddestoelen					niet		1991-2006
Zoogdieren		1			slecht	51-100%	1995-2005
Broedvogels		29		4	goed	0%	1994-2005
Watervogels					niet		96/97-03/04
Reptielen					niet		1991-2005
Amfibieën	2	1			goed	51-100%	1991-2005
Vissen		1			redelijk	51-100%	1991-2005
Dagvlinders					matig	51-100%	1995-2005
Nachtvlinders					niet		1980-2005
Libellen					redelijk		1991-2005
Sprinkhanen					redelijk		1991-2005
Overige ongewervelden					niet		1991-2005

Tabel 3.3. Rapportage Natuurloket voor kilometerhok x:159 / y:374
 FF1 = Flora- en faunawet categorie 1 (vrijstelling); FF23 = Flora- en faunawet categorie 2 of 3 (strik(er) beschermd); H/V = Habitatrichtlijn / Vogelrichtlijn; RL = Rode lijst

Rapportage voor kilometerhok X:159 / Y:374							
Soortgroep	FF1*	FF23*	H/V*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten	2				goed	-	1991-2006
Mossen			0	0	matig		1996-2006
Korstmossen					niet		1991-2006
Paddestoelen					slecht		1991-2006
Zoogdieren					niet		1995-2005
Broedvogels					niet		1994-2005
Watervogels					niet		96/97-03/04
Reptielen					niet		1991-2005
Amfibieën					niet		1991-2005
Vissen					niet		1991-2005
Dagvlinders					goed	51-100%	1995-2005
Nachtvlinders					niet		1980-2005
Libellen					niet		1991-2005
Sprinkhanen					niet		1991-2005
Overige ongewervelden					niet		1991-2005

Tabel 3.4. Rapportage Natuurloket voor kilometerhok x:159 / y:375
 FF1 = Flora- en faunawet categorie 1 (vrijstelling); FF23 = Flora- en faunawet categorie 2 of 3 (strik(er) beschermd); H/V = Habitatrichtlijn / Vogelrichtlijn; RL = Rode lijst

Rapportage voor kilometerhok X:159 / Y:375							
Soortgroep	FF1*	FF23*	H/V*	RL*	Volledigheid*	Detail*	Actualiteit*
Vaatplanten	2			2	goed	-	1991-2006
Mossen			0	0	matig		1996-2006
Korstmossen					niet		1991-2006
Paddestoelen					slecht		1991-2006
Zoogdieren					niet		1995-2005
Broedvogels					niet		1994-2005
Watervogels					niet		96/97-03/04
Reptielen		1			matig	51-100%	1991-2005
Amfibleën	1	1			matig	51-100%	1991-2005
Vissen					niet		1991-2005
Dagvlinders					goed	1-10%	1995-2005
Nachtvlinders					niet		1980-2005
Libellen					redelijk		1991-2005
Sprinkhanen					matig		1991-2005
Overige ongewervelden					niet		1991-2005

3.2 Flora

Bronnenonderzoek

Op basis van het Natuurloket blijkt dat alle kilometerhokken goed zijn onderzocht, maar dat alleen algemeen voorkomende beschermde soorten voorkomen (Tabel 1 van de Flora- en faunawet). Dit zijn bijvoorbeeld brede wespenorchis, grasklokje, gewone dotterbloem en kleine maagdenpalm, soorten die uit de directe omgeving bekend zijn (Spronk *et al.* 2005a,b).

Terreinbezoek

Tijdens het veld bezoek is één wettelijk beschermde soort waargenomen, te weten de brede wespenorchis. Dit betreft een algemeen voorkomende beschermde soort. Buiten het plangebied, in de berm van de Nieuwe Waalreseweg, zijn enkele exemplaren van het akkerklokje aangetroffen. Deze soort is opgenomen in Tabel 2 van de Flora- en faunawet. Vermoedelijk betreft dit uitgezaaide exemplaren.

De brede wespenorchis is in de regio Eindhoven een algemeen voorkomende soort. In het onderzoeksgebied zijn enkele exemplaren aangetroffen in het noordelijke gedeelte van deelgebied 3. Het gebied is van beperkt belang voor deze soort.

Op grond van de aangetroffen vegetaties en terreinkenmerken worden geen andere beschermde soorten verwacht. Ook soorten van de Rode Lijst zijn niet in het gebied waargenomen.

Tabel 3.5. In het onderzoeksgebied (mogelijk) voorkomende soorten beschermde flora, de betreffende Tabel van de Flora- en faunawet en de functie en het belang van het gebied voor deze soorten

soort	Tabel	functie en belang
brede wespenorchis	1	leefgebied; van beperkt belang

3.3 Vissen

Bronnenonderzoek

Uit de omgeving van het onderzoeksgebied zijn waarnemingen bekend van de volgende soorten: beekprik, paling, brasem, kolblei, alver, kroeskarper, giebel, graskarper, karper, riviergrondel, vetje, winde, serpeling, blankvoorn, ruisvoorn, bittervoorn, zeelt, grote modderkruiper, bermje, snoek, Amerikaanse hondsvij, regenboogforel, beekforel, vlagzalm, driedoornige stekelbaars, tiendoornige stekelbaars, zonnebaars, pos, baars en snoekbaars (De Nie 1997). Beekprik, grote modderkruiper, kleine modderkruiper, bittervoorn, bermje zijn beschermde en opgenomen in Tabel 2 of 3 van de Flora- en faunawet. Beekprik en bermje zijn rheofiel en komen alleen voor in stromend water. Voorzover bekend komt de beekprik niet voor in de Dommel; de soort is bekend van de nabij gelegen Keersop.

Terreinbezoek

In het onderzoeksgebied zijn vijf soorten vissen aangetroffen, te weten riviergrondel, biermpje, Amerikaanse hondsvij, driedoornige stekelbaars en tiendoornige stekelbaars. De eerste twee soorten zijn 's nachts met zaklamp waargenomen in de Dommel. De Dommel valt strikt genomen buiten het onderzoeksgebied. Aangezien (kleine) stromende wateren binnen het onderzoeksgebied verder ontbreken kan hun voorkomen worden uitgesloten.

Amerikaanse hondsvij, driedoornige stekelbaars en tiendoornige stekelbaars zijn op verschillende locaties in het plangebied aangetroffen; van deze drie soorten mag worden aangenomen dat zij algemeen voorkomen in de aanwezige slotjes. De Amerikaanse hondsvij is geen inheemse soort, maar de soort komt al lang verwilderd voor in de regio rond Eindhoven.

Beschermde soorten vissen zijn niet waargenomen en worden, met uitzondering van de Dommel, niet binnen het plangebied verwacht. Volgens het Natuurloket komt in kilometerhok 158-375 één beschermde soort vis voor. Aangenomen mag worden dat dit het biermpje betreft. Deze soort wordt alleen in de Dommel verwacht en niet in slotjes binnen het onderzoeksgebied.

Tabel 3.6. In het onderzoeksgebied (mogelijk) voorkomende beschermde soorten vissen, de betreffende Tabel van de Flora- en faunawet en de functie en het belang van het gebied voor deze soorten

soort	Tabel	functie en belang
biermpje	2	leefgebied (alleen Dommel)

3.4 Amfibieën

Bronnenonderzoek

Uit de omgeving van het onderzoeksgebied zijn oude waarnemingen bekend van de volgende soorten amfibieën: alpenwatersalamander, kamsalamander, kleine watersalamander, knoflookpad, gewone pad, rugstreppad, boomkikker, groene kikkercomplex (poelkikker, meerkikker en bastaardkikker), heikikker en bruine kikker (Bergmans & Zuiderwijk 1986). De soorten die recent (1995-2004) nog in de vier kilometerhokken van het onderzoeksgebied zijn waargenomen zijn alpenwatersalamander, kleine watersalamander, gewone pad, bruine kikker en groene kikker-complex (Van Delft & Schuitema 2005). De heikikker en poelkikker zijn recent (1995-2004) waargenomen in aangrenzende kilometerhokken (Van Delft & Schuitema 2005). Een overzicht van recente waarnemingen van soorten in het gebied of in de directe omgeving daarvan is weergegeven in tabel 3.5.

Alpenwatersalamander

Tabel 3.7. Recente voorkomen van amfibieën in de vier kilometerhokken van het onderzoeksgebied en één aangrenzend kilometerhok in de perioden 1985-1994 en 1995-2004 (Van Delft & Schuitema 2005).

	158-374	158-375	159-374	159-375	160-375
alpenwatersalamander	-	1995 t/m 2004	-	1985 t/m 1994	1985 t/m 1994
kleine watersalamander	-	-	-	1985 t/m 1994; 1995 t/m 2004	1995-2004
gewone pad	-	1995 t/m 2004	-	-	1995-2004
groene kikker-complex	-	1995 t/m 2004	-	-	1995-2004
poelkikker	-	-	-	-	1995 t/m 2004
heikikker	-	-	-	-	1995 t/m 2004
bruine kikker	-	1995 t/m 2004	-	-	1995-2004

Terreinbezoek

Voorkomen en functie plangebied

Tijdens het veldbezoek zijn de volgende soorten waargenomen: alpenwatersalamander, bastaardkikker, bruine kikker en gewone pad.

Van de alpenwatersalamander zijn alleen larven waargenomen; een tweetal exemplaren werd gevangen in een sterk door kwel gevoede sloot. Ondanks dat diverse wateren zijn bemonsterd en structuren op land zijn gecontroleerd op aanwezigheid van volwassen dieren en juvenielen, zijn geen verdere waarnemingen gedaan. Geconcludeerd kan worden dat het gebied van beperkt belang is voor deze soort en slechts een populatie van beperkte omvang aanwezig is. Leefgebied is echter in

voldoende mate aanwezig in de vorm van bosjes en (natte) graslanden en ruigten. De soort komt in de regio algemeen voor.

Van de bruine kikker en gewone pad zijn verspreid incidentele waarnemingen gedaan; het gebied lijkt voor deze soorten nauwelijks van belang. De bastaardkikker is aanwezig bij de meeste permanent waterhoudende sloten binnen het onderzoeksgebied. De aantallen zijn echter laag.

De poelkikker en de heikikker, twee soorten die bekend zijn van een aangrenzend kilometerhok, worden op grond van het ontbreken van geschikte biotopen in het plangebied niet verwacht. Soorten die in het verleden en/of in de omgeving van het plangebied zijn waargenomen, te weten de kamsalamander, de knoflookpad en de boomkikker kunnen op grond van het ontbreken van geschikte biotopen en de resultaten van het onderzoek in 2007 worden uitgesloten.

Tabel 3.8. In het onderzoeksgebied (mogelijk) voorkomende beschermde soorten amfibieën, de betreffende Tabel van de Flora- en faunawet en de functie en het belang van het gebied voor deze soorten

soort	Tabel	functie en belang
alpenwatersalamander	2	leefgebied; van beperkte belang
kleine watersalamander	1	mogelijk leefgebied; van beperkte belang
bruine kikker	1	leefgebied van beperkt belang
bastaardkikker	1	leefgebied van beperkt belang
gewone pad	1	leefgebied van beperkt belang

3.5 Reptielen

Bronnenonderzoek

Volgens Bergmans & Zuiderwijk (1986) zijn uit de omgeving van het plangebied oude waarnemingen bekend van de levendbarende hagedis, zandhagedis, hazelworm en ringslang. Van Delft & Schuitema (2005) melden alleen het recente voorkomen (1995-2004) van levendbarende hagedis uit kilometerhok 159-375. Het voorkomen van andere soorten kan op grond van deze bron worden uitgesloten.

Terreinbezoek

Op grond van het veldbezoek, in combinatie met het bronnenonderzoek, wordt het voorkomen van de beschermde soorten reptielen in het onderzoeksgebied uitgesloten. De levendbarende hagedis komt voor in het bosgebied tussen Valkenswaard en Waalre; in het onderzoeksgebied is voor deze soort geen geschikt leefgebied aanwezig.

3.6 Grondgebonden zoogdieren

Bronnenonderzoek

Van de volgende soorten grondgebonden zoogdieren zijn waarnemingen bekend uit de omgeving van het plangebied: egel, bosspitsmuis (gewone of tweekleurige),

dwergspitsmuis, huisspitsmuis, mol, vos, hermelijn, wezel, bunzing, ree, eekhoorn, rosse woelmuis, woelrat, muskusrat, aardmuis, veldmuis, bosmuis, bruine rat, zwarte rat, huismuis, haas en konijn (Broekhuizen *et al.* 1992; Smit 2007). Een soort die recent vaker wordt waargenomen in dit gedeelte van Noord-Brabant is de steenmarter; waarnemingen uit het onderzoeksgebied zijn niet bekend, wel komt de soort voor ten oosten van Valkenswaard (Smit 2007). De das is niet uit de directe omgeving bekend; de soort komt voor ten oosten van de A2 in de omgeving van Leende. Waarnemingen van de strikt beschermde soorten waterspitsmuis en veldspitsmuis zijn niet bekend.

Terreinbezoek

Tijdens het terreinbezoek zijn waarnemingen gedaan van (sporen van) de volgende soorten: mol, bunzing, rosse woelmuis, aardmuis/veldmuis en konijn. Deze soorten komen vermoedelijk algemeen en verspreid binnen het onderzoeksgebied voor; het konijn komt nagenoeg alleen voor aan de zuidkant van het gebied en heeft holen in en rond de te verwijderen schuurtjes.

Op grond van de aanwezige biotopen mag worden verwacht dat naast waargenomen soorten ook andere algemeen voorkomende beschermde soorten in het gebied voorkomen, waaronder egel, bosmuis, woelrat en haas. Mogelijk maakt het onderzoeksgebied deel uit van het leefgebied van de steenmarter, die veel voorkomt in stedelijke milieus; met name deelgebieden 3 en 4 zijn voor deze soort interessant. Andere strikt beschermde soorten worden niet in het onderzoeksgebied verwacht, al valt niet uit te sluiten dat zwerfende exemplaren van de eekhoorn in het gebied kunnen worden aangetroffen. Deze soort komt in de omgeving veel in bossen voor.

Tabel 3.8 . In het onderzoeksgebied (mogelijk) voorkomende beschermde soorten zoogdieren van Tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet en de functie en het belang van het gebied voor deze soorten.

soort	Tabel	functie en belang
steenmarter	2	mogelijk onderdeel leefgebied, deelgebied 3 en 4

3.7 Vleermuizen

Bronnenonderzoek

Uit de omgeving van het onderzoeksgebied zijn waarnemingen bekend van de volgende soorten vleermuizen: franjestaart, watervleermuis, meervleermuis, ingekorven vleermuis, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis en grijze grootoorvleermuis (Limpens *et al.* 1997).

De watervleermuis, gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, meervleermuis, laatvlieger en gewone grootoorvleermuis zijn (in grote delen van Nederland) algemeen voorkomende soorten. Met uitzondering van de meervleermuis komen deze soorten ook in Noord-Brabant algemeen voor. De watervleermuis wordt vooral waargenomen boven en in de beekdalen van de Dommel, de Keersop en de Tongelreep; van diverse bomen is bekend dat deze door de soort worden gebruikt als

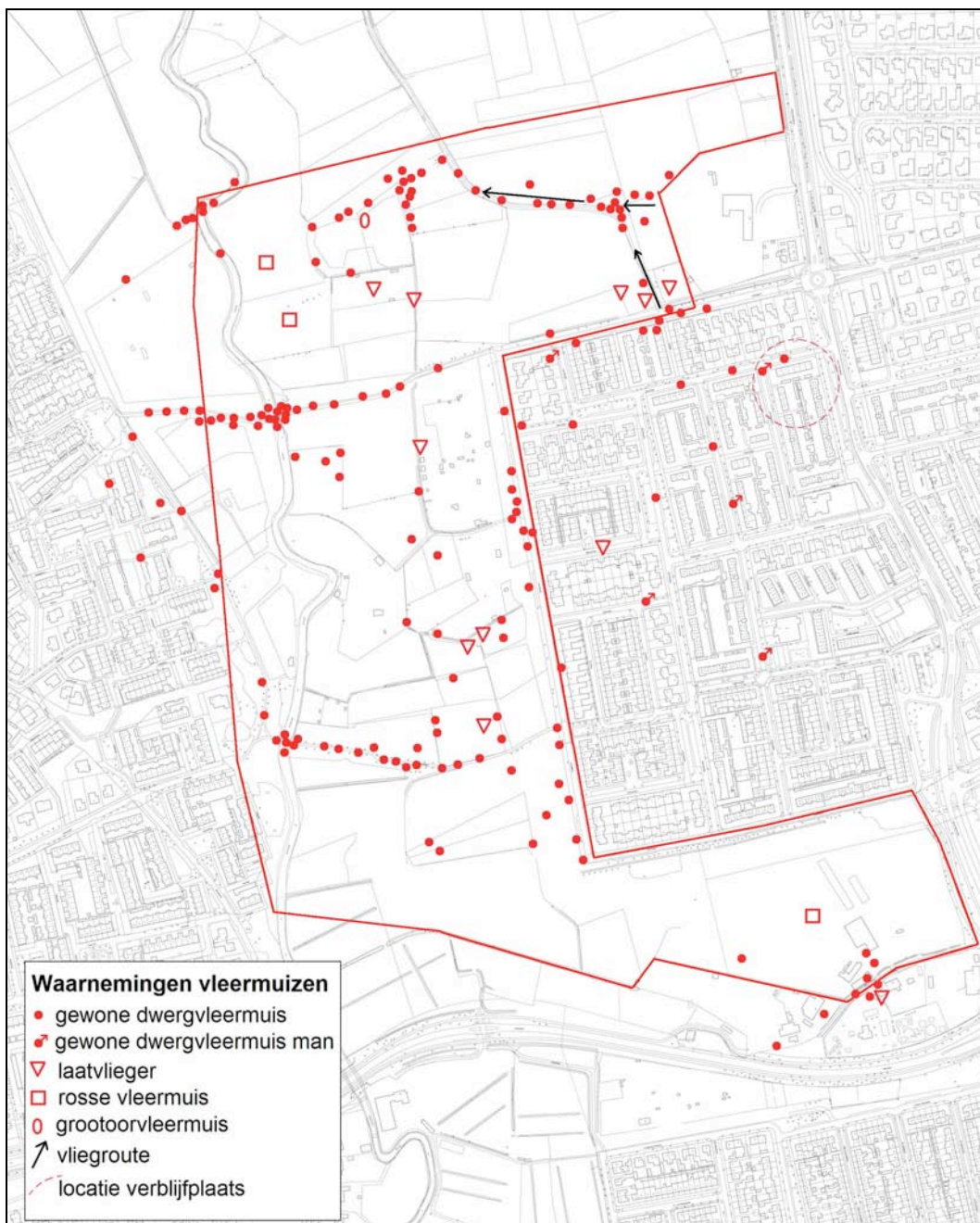
verblijfplaats. De bomenrij langs de Venbergse Weg ten zuiden van Dommelen is in gebruik als vliegroute door deze soort (pers. med. L. Klok).

De franjestaart is van een aantal locaties in Noord-Brabant bekend. Recent is de soort op diverse plaatsen in de omgeving van Dommelen waargenomen, waaronder het bos tussen Steensel en Veldhoven en de Malpie. De soort overwintert onder andere in speciaal aangelegde vleermuisverblijven ten zuiden van Valkenswaard, in de Malpie en het Leenderbos (pers. med. E. Korsten; pers. med. L. Klok). Een kraamverblijf is bekend van een boom bij de Achelse Kluis (pers. med. L. Klok).

De ingekorven vleermuis is vooralsnog zeer zeldzaam in Noord-Brabant. In 2003 is de soort waargenomen in de kerk van Dommelen, waar één exemplaar hing. Dit betrof de derde waarneming in Noord-Brabant (Rienks & Twisk 2003). Gezien het voorkomen van een kraamkolonie vlak over de grens in Vlaanderen en een waarneming van de soort in de Limburgse Peel is niet uitgesloten dat de soort op meer locaties in dit deel van Noord-Brabant voorkomt.

De grijze grootoorvleermuis is een in Nederland zeldzame soort. Naast Zeeuws-Vlaanderen en Limburg zijn waarnemingen bekend uit de omgeving ten zuiden van Eindhoven, waaronder uit Dommelen. Hier is de soort in 2003 in dezelfde kerk waargenomen als waar de ingekorven vleermuis verbleef (Rienks & Twisk 2003). Een kraamkolonie is bekend van de Achelse Kluis en bij recent misnetonderzoek is in het Leenderbos een zogend vrouwtje gevangen (pers. med. L. Klok).

Een deel van het onderzoeksgebied is in 2006 onderzocht op vleermuizen (Ruijgrok & Noorda 2007). Dit betrof het Dommeldal tussen Valkenswaard en Dommelen; de deelgebieden 1 en 2 zijn toen niet onderzocht. Bij dit onderzoek zijn gewone dwergvleermuis (algemeen), laatvlieger (incidenteel), franjestaart (één waarneming) en grootoorvleermuizen (enkele) waargenomen. Door de onderzoekers wordt de aanname gemaakt dat dit de gewone grootoorvleermuis betreft. Aangezien de grijze en de gewone met de batdetector niet van elkaar zijn te onderscheiden en beide soorten uit de omgeving bekend zijn, kan deze aanname echter niet worden gemaakt.

Figuur 3.1 Waarnemingen van vleermuizen in het onderzoeksgebied in 2007.

Terreinbezoek

Tijdens het onderzoek zijn in 2007 vier soorten vleermuizen waargenomen, te weten de gewone dwergvleermuis, de laatvlieger, de rosse vleermuis en de grootoorvleermuis. Per soort worden de resultaten van het onderzoek weergegeven, waarbij wordt ingegaan op de aanwezigheid van verblijfplaatsen, foerageergebieden en vliegverbindingen binnen het plangebied. In Figuur 4.1 zijn de waarnemingen weergegeven.

De gewone dwergvleermuis is de meest algemene soort in het onderzoeksgebied. Deze algemeen in Nederland voorkomende soort heeft verblijfplaatsen in bebouwing, zowel om de jongen groot te brengen (kraamverblijf), voor overwintering (winterverblijf), ten behoeve van de voortplanting (paarverblijf) en overige al dan niet tijdelijke verblijfplaatsen.

In het plangebied is nagenoeg geen geschikte bebouwing aanwezig die gebruikt kan worden als verblijfplaats. Potentieel geschikt is de stenen schuur in het zuidoosten van het plangebied, een voormalige veeschuur. In 2007 was deze schuur niet meer als zodanig in gebruik. Hoewel rond de schuur op diverse avonden sprake was van activiteit van de gewone dwergvleermuis, kon middels sporen- en batdetectoronderzoek niet worden vastgesteld dat de schuur in gebruik is als verblijfplaats door deze soort. Wel is een groep dieren aanwezig in bebouwing in de wijk Het Gegraaf. De exacte verblijfplaats van de kolonie is niet vastgesteld, maar op grond van vliegbewegingen in de ochtend- en avondschemering wordt aangenomen dat deze aanwezig is in het op kaart 2.1 aangegeven gebied. Op basis van waarnemingen van vliegende en foeragerende dieren wordt geschat dat het om een kraamkolonie van meer dan 30 dieren gaat. In de aangrenzende bebouwing van Dommelen zijn geen indicaties waargenomen voor aanwezigheid van een kraamkolonie.

Tijdens de ronde op 30 augustus is op meerdere locaties territoriale activiteit (roepjes op 20 kHz) van mannetjes van de gewone dwergvleermuis waargenomen. Veelal doen de mannetjes dit in de nabijheid van hun paarverblijf. Op grond van deze waarnemingen mag worden aangenomen dat verspreid in de wijk paarverblijven van de gewone dwergvleermuis zijn waargenomen.

Foeragerende dieren zijn verspreid in het gebied waargenomen. Op enkele locaties zijn tijdens elke bezoek relatief hoge aantallen dieren waargenomen, weergegeven op kaart 2.1. Locatie 1 betreft een groep zomereiken. Vroeg in de schemering verzamelen hier de eerste vleermuizen, afkomstig uit de wijk Het Gegraaf. Hoewel in ieder geval door enkele dieren hier langdurig wordt gejaagd, vliegen de meeste dieren door naar boomgroepen langs de Dommel. Op 12 juli werden acht exemplaren waargenomen, die kort na elkaar (binnen 5 minuten) over open akkers richting de Dommel vlogen. Het ligt een tweede foerageerlocatie, bestaande uit kleinschalige weilandjes met boomsingels en jonge bosopslag. Hier foerageerden elke avond ongeveer 5-8 dieren. Locatie 3 betreft een fietsbrug over de Dommel, met aangrenzend een populierenbos. Op beide locaties zijn elke avond tot ongeveer 10 foeragerende dieren waargenomen. Locatie 4 betreft een populierenbos, welke voornamelijk gebruikt lijkt te worden tijdens

slechts weersomstandigheden (regen, wind). Op locatie 5, bestaande uit hoge bomen (populieren, wilgen), werden regelmatig ongeveer vijf jagende dieren waargenomen. Vanuit de verblijfplaats in de bebouwde kom verspreiden de dieren zich diffuus door de wijk, om vanuit verschillende richtingen het Dommeldal in te vliegen. Daarbij worden bebouwing en bomenlanen gebruikt als vliegverbindingen. Slechts op één locatie is sprake van een concrete vliegverbinding. Dit betreft de eikensingel die ter hoogte van het Ericapad naar het noorden toe het gebied inloopt. Vanaf de bomengroepen op het einde, voornamelijk bestaande uit eiken, vliegen de vleermuizen in rechte lijn naar het Dommeldal.

De laatvlieger is evenals de gewone dwergvleermuis een gebouwbewonende soort. Geschikte verblijfplaatsen lijken binnen het plangebied niet aanwezig te zijn; op grond van kenmerken van aanwezige bebouwing en het terreinbezoek kan aanwezigheid van in gebruik zijnde verblijfplaatsen worden uitgesloten. Op basis van vliegbewegingen in de ochtend- en avondschemering wordt vermoed dat in de wijk Het Gegraaf een verblijfplaats aanwezig is. Dit betreft een verblijfplaats van hooguit enkele dieren, gezien het beperkte aantal waarnemingen in de wijk en het onderzoeksgebied. Bij een oude boerderij aan de Hoppenbrouwers werd in de vroege schemering op de avond van 5 juli een rondvliegende laatvlieger waargenomen. Waarschijnlijk verblijft dit dier in de boerderij (buiten plangebied).

Het aantal waargenomen foeragerende dieren per avond varieerde van nul tot vijf. De meeste waarnemingen zijn gedaan op min of meer vaste locaties, waar de dieren gedurende een kort deel van de avond solitair jaagden. Op 30 augustus foerageerden twee exemplaren gedurende de eerste helft van de avond boven paardenweitjes langs De Weegbree.

Vliegroutes van de laatvlieger zijn niet waargenomen; de dieren verplaatsen zich diffuus door het landschap.

De rosse vleermuis is op twee avonden waargenomen (22 juni en 5 juli), in beide gevallen betrof het hoog overvliegende dieren die geen binding hebben met het plangebied.

Op 22 juni is één grootoorvleermuis waargenomen, langs een bosrand aan de noordkant van het plangebied. In het gebied zijn diverse kleine schuurtjes en bomen met holten aanwezig die, al dan niet tijdelijk, door de grootoorvleermuis gebruikt kunnen worden. Verblijfplaatsen zijn echter niet waargenomen.

De grijze en de gewone grootoorvleermuis kunnen met de batdetector niet van elkaar worden onderscheiden; beide soorten komen voor in de omgeving van het onderzoeksgebied.

In de ruime omgeving is het voorkomen van de franjestaat bekend. In de nacht van 16 op 17 augustus 2006 is een franjestaat waargenomen binnen het onderzoeksgebied (Ruijgrok & Noorda 2007). Mogelijk betrof dit een tussen zomerleefgebied (bossen tussen Veldhoven en Steensel) en winterverblijfplaats (Malpie, Leenderbos) migrerend of foeragerend exemplaar. Gezien het feit dat deze soort in

2007 niet is waargenomen en in 2006 slechts één waarneming is gedaan kan worden uitgesloten dat in het onderzoeksgebied momenteel een verblijfplaats van meerdere dieren (kraamkolonie) aanwezig is.

Van de *ingekorven vleermuis* is vooralsnog slechts een enkele waarneming bekend uit Dommelen; kraamkolonies zijn (nog) niet uit Noord-Brabant bekend. In Postel, België, ligt de dichtst bijzijnde bekende kolonie. Kraamkolonies worden gevormd in schuren, zolders e.d.; geschikte verblijfplaatsen zijn momenteel niet in het onderzoeksgebied aanwezig. Aangezien de soort zeer moeilijk met de batdetector is te detecteren kan niet worden uitgesloten dat de soort incidenteel foerageert in het onderzoeksgebied.

De *watervleermuis* is opvallend genoeg niet waargenomen, ondanks dat diverse keren bij de Dommel is gepost en de soort bekend is van de Dommel ten zuiden van Dommelen. Het onderzoeksgebied is, op grond van het onderzoek van 2007, voor deze soort niet van belang.

Tabel 3.9. In het onderzoeksgebied (mogelijk) voorkomende soorten, de betreffende Tabel van de Flora- en faunawet en de functie en het belang van het gebied voor deze soorten

soort	Tabel	functie en belang
gewone dwergvleermuis	3	foerageergebied, vliegverbinding; van belang voor lokale populatie
laatvlieger	3	foerageergebied; van beperkt belang
rosse vleermuis	3	geen
gewone grootoorvleermuis	3	mogelijk foerageergebied; belang vermoedelijk beperkt
grijze grootoorvleermuis	3	mogelijk foerageergebied; belang vermoedelijk beperkt
franjestartaart	3	mogelijk foerageergebied, onderdeel migratieroute; belang gering
ingekorven vleermuis	3	mogelijk foerageergebied; belang vermoedelijk beperkt

3.8 Vogels

Bronnenonderzoek

Door Ruijgrok & Noorda (2007) zijn bij de Provincie Noord-Brabant broedvogelgegevens opgevraagd van het gebied tussen Dommelen en Valkenswaard. De soorten die tijdens de laatste inventarisatie (2005) zijn waargenomen betreffen boomkruiper, bosrietzanger, fitis, grasmus, groenling, Kievit, kleine karekiet, tuinfluiter, zanglijster, zwarte kraai en zwartkop.

Relevant met betrekking tot de Flora- en faunawet is het voorkomen van soorten waarvan de nestplaatsen jaarrond zijn beschermd. De volgende soorten, waarvan de nestplaatsen jaarrond zijn beschermd, zijn als broedvogels uit de omgeving bekend: grote bonte specht, zwarte specht, groene specht, ransuil, bosuil, kerkuil, steenuil,

boomvalk, buizerd, sperwer en havik (bron: Poelmans & Van Diermen 1997; SOVON 2002).

De volgende soorten van de Rode Lijst zijn als broedvogel bekend uit de (ruime) omgeving: roerdomp, wintertaling, zomertaling, slobbeend, patrijs, porseleinhoen, watersnip, grutto, tureluur, zomertortel, koekoek, kerkuil, steenuil, ransuil, nachtzwaluw, kuifleeuwerik, veldleeuwerik, boerenzwaluw, huiszwaluw, graspieper, gele kwikstaart, nachtegaal, paapje, tapuit, kramsvogel, spotvogel, grauwe vliegenvanger, matkop, wielewaal, huismus, ringmus en kneu (SOVON 2002). Gelet op de in het gebied aanwezige biotopen en de verstoring als gevolg van betreding door mensen en dieren (honden, paarden e.d.) wordt alleen het voorkomen van patrijs, zomertortel, koekoek, ransuil, boerenzwaluw, nachtegaal, spotvogel, grauwe vliegenvanger, wielewaal, kneu, huismus en ringmus mogelijk geacht.

Op 30 augustus is gesproken met een buurtbewoner, die al lang in het gebied woont en elke dag zijn honden uitlaat. Hij meldde onder andere het voorkomen van havik en patrijs in het plangebied.

Terreinbezoek

Tijdens het terreinbezoek zijn de volgende soorten waargenomen waarvan de nestplaats jaarrond beschermd zijn: groene specht en grote bonte specht.

De groene specht is tijdens de rondes van 22 juni en 5 juli aan de noordkant van het gebied waargenomen. In beide gevallen betrof het één exemplaar, die regelmatig zijn kenmerkende roep liet horen en vliegbewegingen maakte tussen de verschillende boomgroepen. Een nestlocatie is niet gevonden, maar gezien het voorkomen van diverse bomen met spechtenholten is het aannemelijk dat de soort in het gebied broedt.

De grote bont specht is alleen gehoord op 22 juni, in de noordkant van het plangebied. Ook deze soort is mogelijk broedvogel in het gebied.

Tijdens het veldbezoek zijn de volgende soorten van de Rode Lijst waargenomen: spotvogel en huismus. De patrijs is niet gehoord of gezien. Gezien de aanwezige biotopen is het mogelijk dat deze soort wel voorkomt. Daarnaast zijn onder andere kwartel en ijsvogel waargenomen.

De spotvogel is op 22 juni zingend waargenomen in het midden van het gebied; de soort is bij latere bezoeken niet meer gezien of gehoord. De huismus is alleen waargenomen in de woonwijk Het Gegraaf; gezien de hoeveelheid geschikte bebouwing is het mogelijk dat de soort in deze wijk tot broeden komt.

De kwartel is éénmalig waargenomen op de avond van 22 juni, roepend vanuit een graanakker in het noorden van het plangebied. Het is onduidelijk of de soort hier daadwerkelijk heeft gebroed; bij volgende bezoeken is de kwartel niet meer gehoord. De Ijsvogel is alleen boven de Dommel waargenomen; er zijn geen indicaties dat de soort in het onderzoeksgebied tot broeden komt.

Op grond van de afwezigheid van open water en grootschalige akker- en weidegebied zal het gebied niet van betekenis zijn voor winter- of watervogels.

Tabel 3.10. In het onderzoeksgebied (mogelijk) voorkomende soorten, de betreffende Tabel van de Flora- en faunawet en de functie en het belang van het gebied voor deze soorten. Met een * gemarkeerde soorten staan op de Rode Lijst.

soort	tabel	functie en belang
groene specht*	3	vaste rust- en verblijfplaats
grote bonte specht	3	vaste rust- en verblijfplaats
spotvogel*	3	leefgebied
huismus*	3	leefgebied
patrijs*	3	mogelijk leefgebied

3.9 Ongewervelden

Bronnenonderzoek

Uit de ruime omgeving zijn recente waarnemingen bekend van gevlekte witsnuitlibel, heideblauwtje en rouwmantel, alle strikt beschermde soorten van Tabel 3 van de Flora- en faunawet. Voor het heideblauwtje en de sierlijke witsnuitlibel is geen geschikt biotoop aanwezig in het onderzoeksgebied en hun voorkomen kan worden uitgesloten. De rouwmantel heeft momenteel geen vaste populatie in Nederland, wel wordt de soort regelmatig als zwerver aangetroffen, voornamelijk tijdens invasiejaren. Andere soorten ongewervelden worden op grond van hun verspreiding in Nederland en het ontbreken van geschikte biotopen niet verwacht.

Terreinbezoek

Tijdens het veldwerk zijn geen beschermde soorten ongewervelden waargenomen; geschikte biotopen zijn momenteel niet aanwezig.

Voor niet beschermde soorten insecten, tenminste de groepen sprinkhanen, libellen en dagvlinders, is het gebied momenteel van beperkt belang.

In totaal zijn 9 soorten sprinkhanen aangetroffen, waaronder de sikkelsprinkhaan en het zuidelijk spitskopje. Deze twee soorten hebben zich pas recent goed in Nederland gevestigd en uitgebreid. Andere soorten zijn grote groene sabelsprinkhaan, struiksprinkhaan, gewoon spitskopje, gewone boomsprinkhaan, krasser, bruine sprinkhaan en ratelaar. Specifieke habitats, waaronder (natte) schraalgraslanden, droge graslanden en moerasjes voor zeldzamere soorten ontbreken.

De in het gebied waargenomen libellen betreffen algemeen in de regio voorkomende soorten, te weten de weidebeekjuffer, houtpantserjuffer, lantaarntje, watersnuffel, paardenbijter, blauwe glazenmaker, steenrode heidelibel en gewone oeverlibel. De weidebeekjuffer is een beekbegeleidende soort, die algemeen voorkomt langs de Dommel. De regio is rijk aan libellen, maar het aantal soorten in het onderzoeksgebied

is laag. De oorzaak daarvan moet worden gezocht in het ontbreken van voldoende geschikte stilstaande wateren.

Ook het aantal soorten dagvlinders is aan de lage kant. Waargenomen soorten zijn groot dikkopje, groot koolwitje, klein geaderd witje, klein koolwitje, atalanta, dagpauwoog, kleine vos en bont zandoojje. Van deze soorten staat het groot dikkopje in de nieuwe Rode Lijst in de categorie gevoelig. De soort komt in Noord-Brabant vrij algemeen voor.

Zuidelijk spitskopje

3.10 Natuurbeschermingswet

De Dommel maakt onderdeel uit van het Natura 2000 gebied Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux. In tabel 2.1 zijn de habitattypen en soorten weergegeven waarvoor het gebied is aangewezen. Het natuurgebied bestaat uit twee delen, te weten een oostelijk deel (waaronder de Groote Heide en de boswachterij Leende) en een westelijk deel. Dit westelijk deel betreft de Plateaux, het dal van de Dommel en gedeelten van de beeklopen van de Run en de Keersop. Dit gedeelte wordt gekenmerkt door de aanwezigheid van vloeivelden, heide, vennen, jeneverbesstruwelen en natte graslanden en bossen langs de Dommel.

De Dommel is van belang voor het habitatype 'Submontane en laagland rivieren met vegetaties behorend tot het *Ranunculion fluitantis* en het *Callitricho-Batrachion*'. Het doel voor dit habitatype is uitbreiding van de oppervlakte en verbetering van de kwaliteit van beken en rivieren met waterplanten (waterranonkels). De overige habitattypen en soorten komen niet voor in de omgeving van het plangebied binnen de begrenzing van het Natura 2000 gebied.

Tabel 3.11 Habitats en soorten waarvoor het Natura 2000 gebied Leenderbos, Grootte Heide & De Plateaux is aangewezen.

code	omschrijving
H2310	Psammofiele heide met <i>Calluna</i> en <i>Genista</i>
H2330	Open grasland met <i>Corynephorus</i> - en <i>Agrostis</i> -soorten op landduinen
H3130	Oligotrofe tot mesotrofe stilstaande wateren met vegetatie behorend tot het <i>Littorelletalia uniflorae</i> en/of <i>Isoeto-Nanojuncetea</i>
H3160	Dystrofe natuurlijke poelen en meren
H3260	Submontane en laagland rivieren met vegetaties behorend tot het <i>Ranunculion fluitantis</i> en het <i>Callitricho-Batrachion</i>
H4010	Noord-Atlantische vochtige heide met <i>Erica tetralix</i>
H4030	Droge Europese Heide
H5130	<i>Juniperus communis</i> -formaties in heide of kalkgrasland
H6510	Laaggelen schraal hooiland (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)
H7110	Actief hoogveen
H7150	Slenken in veengronden met vegetatie behorend tot het <i>Rhynchosporion</i>
H7210	Kalkhoudende moerassen met <i>Cladium mariscus</i> en soorten van het <i>Caricion davallianae</i>
H91D0	Veenbossen
H91E0	Bossen op alluviale grond met <i>Alnus glutinosa</i> en <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)
H1042	Gevlekte witsnuitlibel
H1096	Beekprik
H1134	Bittervoorn
H1166	Kamsalamander
H1831	Drijvende waterweegbree
A224	Nachtwaluw
A246	Boomleeuwerik
A276	Roodborsttapuit

4 Beoordeling effecten en ontheffing

4.1 Beoordeling flora- en faunawet

In Tabel 4.1 is aangegeven welke beschermde soorten in het gebied voorkomen of voor kunnen komen, wat de status is in de Flora- en faunawet en wat het belang is van het gebied voor deze soorten. Algemeen voorkomende beschermde zoogdieren zijn niet in deze tabel opgenomen. In de volgende paragrafen wordt per soort of soortgroep ingegaan op de te verwachten effecten van de geplande ontwikkeling in deelgebied 1 en 2. Op de effecten van mogelijke ontwikkeling in het kader van de Ecologische Verbindingszone in deelgebieden 3 en 4 wordt in hoofdstuk 5 ingegaan.

*Tabel 4.1. In het onderzoeksgebied (mogelijk) voorkomende soorten, de betreffende Tabel van de Flora- en faunawet en de functie en het belang van het gebied voor deze soorten. Met een * gemarkeerde soorten staan op de Rode Lijst.*

soort	Tabel	functie en belang
brede wespenorchis	1	leefgebied; van beperkt belang
bermpje	2	leefgebied (alleen Dommel)
alpenwatersalamander	2	leefgebied; van beperkte belang
kleine watersalamander	1	mogelijk leefgebied; van beperkte belang
bruine kikker	1	leefgebied van beperkt belang
bastaardkikker	1	leefgebied van beperkt belang
gewone pad	1	leefgebied van beperkt belang
steenmarter	2	mogelijk leefgebied
gewone dwergvleermuis	3	foerageergebied, vliegverbinding; van belang voor lokale populatie
laatvlieger	3	foerageergebied; van beperkt belang
rosse vleermuis	3	geen
gewone grootoorvleermuis	3	mogelijk foerageergebied; belang vermoedelijk beperkt
grijze grootoorvleermuis	3	mogelijk foerageergebied; belang vermoedelijk beperkt
franjestart	3	mogelijk foerageergebied, onderdeel migratieroute; belang gering
ingekorven vleermuis	3	mogelijk foerageergebied; belang vermoedelijk beperkt
groene specht*	3	leefgebied; vaste rust- en verblijfplaats
grote bonte specht*	3	leefgebied; vaste rust- en verblijfplaats
spotvogel*	3	leefgebied
huismus*	3	leefgebied
patrijs*	3	mogelijk leefgebied

Flora

Als gevolg van ruimtelijke ontwikkeling in deelgebied 1 en 2 is het mogelijk dat groeiplaatsen van de brede wespenorchis worden aangetast of verdwijnen. De brede wespenorchis is een algemeen voorkomende soort in de omgeving en negatieve effecten op de gunstige staat van instandhouding zijn niet aan de orde.

Voor overtreding van verbodsbepalingen met betrekking tot brede wespenorchis geldt een vrijstelling; aanvraag van een ontheffing van de Flora- en faunawet is niet nodig.

Vissen

Alleen in de Dommel komen beschermde soorten vissen voor. Aangezien de Dommel buiten het onderzoeksgebied ligt en hier geen ontwikkeling is gepland zijn geen negatieve effecten te verwachten op de hier voorkomende beschermde soorten.

Amfibieën

De alpenwatersalamander komt voor in deelgebied 3. Gezien het ontbreken van geschikte voortplantingswateren en leefgebieden in de te ontwikkelen deelgebieden 1 en 2 worden als gevolg van de geplande woningbouw geen negatieve effecten op de soort verwacht. Ook voor andere in het gebied voorkomende amfibieën (Tabel 1 van de Flora- en faunawet) zijn deze deelgebieden niet van belang en ook op deze soorten worden geen negatieve effecten verwacht.

Verbodsbepalingen met betrekking tot amfibieën worden als gevolg van de ontwikkeling niet overtreden; aanvraag van een ontheffing van de Flora- en faunawet is niet nodig. Wel kunnen mitigerende maatregelen worden getroffen om het doden of verwonden van dieren zoveel mogelijk te voorkomen. Deze zijn uitgewerkt in hoofdstuk 5.

Grondgebonden zoogdieren

Zowel in deelgebied 1 en 2 komen alleen algemeen voorkomende beschermde soorten (Tabel 1) voor, waaronder konijn, bosmuis en veldmuis. Als gevolg van de ontwikkeling wordt leefgebied aangetast en kunnen dieren worden gedood. Dit heeft geen gevolgen voor de gunstige staat van instandhouding, de soorten komen in de omgeving algemeen voor.

Voor overtreding van verbodsbepalingen met betrekking tot grondgebonden zoogdieren in het plangebied geldt een vrijstelling; aanvraag van een ontheffing van de Flora- en faunawet is niet nodig. Wel kunnen mitigerende maatregelen worden getroffen om het doden of verwonden van dieren zoveel mogelijk te voorkomen. Deze zijn uitgewerkt in hoofdstuk 5.

Vleermuizen

In deelgebied 1 is vastgesteld dat de bomenrij en bomengroep in het midden van het gebied, ter hoogte van de Ericaweg, van belang is als foerageergebied en vliegverbinding van de gewone dwergvleermuis (Figuur 4.1). Wanneer deze bomen worden verwijderd worden de dieren gedwongen elders te foerageren en via een

andere route te vliegen. Een alternatieve vliegroute is aanwezig in de vorm van laanbeplanting langs de Weegbree. Foerageergebied is in ruime mate op korte afstand aanwezig in het Dommeldal. Opvallend genoeg echter wordt de laanbeplanting langs de Weegbree momenteel niet gebruikt als vliegroute; de dieren vliegen vanuit de bomengroep linea-recta over de akkers naar de begroeiing in het Dommeldal. Kennelijk wordt de voorkeur gegeven aan de donkere situatie in het buitengebied. De gewone dwergvleermuis is flexibel en in staat zich aan te passen aan veranderingen in zijn leefomgeving. Naar verwachting zal de soort dan ook gebruik maken van alternatieve routes en foerageergebieden wanneer de bomengroep wordt verwijderd. Negatieve effecten worden dan ook niet verwacht en aanvraag van ontheffing wordt niet nodig geacht. Desalniettemin wordt geadviseerd de bomengroep te behouden; gezien de leeftijd van de aanwezige bomen en het belang voor vleermuizen is de vervangingswaarde hoog.

Figuur 4.1 Groep eiken in deelgebied 1, van belang als foerageergebied en vliegroute voor de gewone dwergvleermuis.

Tijdens de bouw zal sprake kunnen zijn van verstoring in de vorm van licht en geluid, met name in de avonduren. Wanneer verlichting uitstraalt naar de begroeiing in het Dommeldal neemt de betekenis hiervan als foerageergebied voor vleermuizen af; de meeste soorten zijn lichtmijndend. Zowel gewone dwergvleermuis als laatvlieger, soorten die foeragerend in deelgebied 1 zijn waargenomen, zijn relatief lichttolerant. Beide soorten worden jaged bij lantaarnpalen waargenomen, maar op vliegroutes daarentegen wordt licht gemeden. Vooral in de kraamperiode kan dit gevolgen hebben voor de voedselvoorziening van de jongen.

Het belang van deelgebied 2 voor vleermuizen is beperkt en het te bebouwen gebied wordt momenteel niet door vleermuizen gebruikt als verblijfplaats, foerageergebied of vliegroute. Negatieve effecten op vleermuizen als gevolg van ontwikkeling in dit deelgebied worden niet verwacht.

Als gevolg van bebouwing van deelgebied 1 en 2 worden geen negatieve effecten verwacht op de functie foerageergebied van de gebieden 3 en 4 voor vleermuizen.

Verbodsbepalingen met betrekking tot vleermuizen worden als gevolg van de ontwikkeling niet overtreden; aanvraag van een ontheffing van de Flora- en faunawet is niet nodig. Wel kunnen mitigerende maatregelen worden getroffen om het per ongeluk doden van dieren en het verstoren van hun leefgebied zoveel mogelijk te voorkomen. Deze zijn uitgewerkt in hoofdstuk 5.

Vogels

De groene specht, grote bonte specht, huismus en spotvogel zijn waargenomen in deelgebied 3. Dit deelgebied wordt niet aangetast en negatieve effecten op de gunstige staat van instandhouding op deze soorten worden niet verwacht.

Bebouwen van deelgebied 1 leidt tot afname van de hoeveelheid akkerland; als gevolg daarvan verdwijnt potentieel broedgebied voor de patrijs. De patrijs is opgenomen op de Rode Lijst in de categorie gevoelig. Aangezien de patrijs in Noord-Brabant een talrijke broedvogel betreft en het aangetaste areaal beperkt van omvang is, worden geen negatieve effecten op de gunstige staat van instandhouding van de soort verwacht wordt.

Wanneer tijdens de werkzaamheden geen verstoring plaatsvindt van broedende vogels, vindt geen overtreding plaats van verbodsartikelen van de Flora- en faunawet. In hoofdstuk 5 worden maatregelen voorgesteld om te voorkomen dat broedende vogels worden verstoord.

Conclusie

Ontwikkeling van de deelgebieden 1 en 2 leidt niet tot overtreding van verbodsartikelen uit de Flora- en faunawet. Voorwaarde is dat maatregelen worden toegepast om te voorkomen dat broedende vogels worden verstoord.

4.2 Beoordeling Natuurbeschermingswet en Provinciaal beleid

Natuurbeschermingswet

De voorgenomen ingreep zal naar verwachting geen negatief effect hebben op het beschermde natuurgebied Leenderbos, Groote Heide & de Plateaux. Verwacht wordt dat, gezien de aard van de ingreep en de afstand tot de Dommel, het doel 'uitbreiding van de oppervlakte en verbetering van de kwaliteit van beken en rivieren met waterplanten (waterranonkels)' niet in gevaar wordt gebracht.

Provinciaal beleid

Als gevolg van de geplande ontwikkeling van woningbouw vindt aantasting plaats van AHS-Landbouw overig en GHS-Landbouw natuurontwikkelingsgebied. De beleidsregel natuurcompensatie is niet van toepassing op het AHS-Landbouw overig gebied. Wel is op de hier voorkomende natuurwaarden de Flora- en faunawet van toepassing.

Het natuurcompensatiebeginsel is wel van toepassing op deelgebied 2 (Hoppenbrouwers), dat onderdeel uitmaakt van GHS-Landbouw natuurontwikkelingsgebied. Om ontwikkeling binnen dit deelgebied mogelijk te maken moet een streekplanafwijkingsprocedure worden doorlopen. Ten behoeve van deze procedure dient een groenprogramma te worden opgesteld, waarin een visie voor natuurontwikkeling binnen het plangebied en in het Dommeldal nader wordt uitgewerkt. Aanvullend op het groenprogramma dient in verband met aantasting van de GHS compensatie plaats te vinden in een gebied dat momenteel als AHS is bestemd. De oppervlakte van deze compensatie dient minimaal de oppervlakte te hebben van het aangetast GHS-gebied.

Van actuele natuurwaarden is in dit deelgebied geen sprake, evenmin als landschappelijke waarden die direct samen hangen met natuurwaarden. Gezien de ligging in het beekdal van de Dommel en het optreden van kwel zijn echter wel potentiële natuurwaarden aanwezig. In §5.2 wordt nader ingegaan op de mogelijkheden binnen het plangebied. Dit betreft een eerste verkenning die als input kan worden gebruikt voor een nader op te stellen groenprogramma.

5 Aanbevelingen

5.1 Mitigerende maatregelen flora en fauna

Om negatieve effecten op flora en fauna zoveel mogelijk te voorkomen en invulling te geven aan de zorgplicht (artikel 2 van de Flora- en faunawet) wordt met betrekking tot de werkzaamheden ten behoeve van woningbouw in deelgebieden 1 en 2 een aantal maatregelen geadviseerd. De maatregelen voor vogels dienen te worden opgevolgd om overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen.

Amfibieën en grondgebonden zoogdieren

- Uiterlijk één week voorafgaand aan grondwerkzaamheden (buiten het broedseizoen) wordt alle in het gebied aanwezige vegetatie kort gezet. Dit wordt gedaan door aanwezige grazige en kruidenrijke, ruige vegetaties zeer kort te maaien en het maaisel af te voeren. Daarnaast worden boomstammen, struiken etc. verwijderd. Op die manier wordt het gebied voor amfibieën en grondgebonden zoogdieren ongeschikt en zullen zij zich naar elders verplaatsen.
- Wanneer kikkers, padden, salamanders, egels e.d. worden waargenomen, worden deze voorzichtig opgepakt en verplaatst naar geschikt leefgebied in de directe omgeving.

Vleermuizen

- Lijnvormige structuren in het landschap en solitaire bomen worden zoveel mogelijk gespaard. Hierdoor blijft het gebied ook tijdens de werkzaamheden aantrekkelijk voor vleermuizen.
- Om vleermuizen zo weinig mogelijk te verstoren wordt eventueel benodigde verlichting (bouwplaats, depots, e.d.) zodanig geplaatst dat deze niet uitstraalt naar de omgeving. Het is hierbij met name van belang het Dommeldal en de bomenrij aan De Weegbree zoveel mogelijk te ontzien in verband met hun belang als foerageergebied en vliegverbinding voor vleermuizen.

Vogels

- Om verstoring van broedvogels te voorkomen wordt in eerste instantie geadviseerd werkzaamheden als het verwijderen en maaien van vegetatie en grondverzet uit te voeren in de periode 15 augustus-15 maart, dat wil zeggen buiten het broedseizoen.
- Wanneer het niet mogelijk is de werkzaamheden binnen genoemde periode uit te voeren, dienen het gebied buiten het broedseizoen ongeschikt te worden gemaakt voor broedvogels. Dit gebeurt door structuren als schuurtjes, struiken, bomen e.d. te verwijderen en aanwezige vegetatie kort te maaien.

5.2 Groenprogramma en compensatie

Het opstellen van een groenprogramma of compensatieplan ligt nadrukkelijk buiten het kader van onderhavige studie. Wel zullen enkele maatregelen en inrichtingsvoorstellen worden belicht welke verder dienen te worden uitgewerkt in de gebiedsvisie. Het doel van deze maatregelen is de vestigings-, uitbreidings- en migratiekansen van voor het gebied en de omgeving kenmerkende soorten als franjestaart, watervleermuis, moerassprinkhaan, kamsalamander, poelkikker, patrijs en ijsvogel te bevorderen. Dit wordt gedaan door gebruik te maken van de abiotische kenmerken van het gebied, te streven naar een kleinschalige inrichting en aansluiting te zoeken bij waardevolle gebieden in de omgeving.

algemeen

Als gevolg van de vele gebruiksfuncties en ontbreken van regie kan het gebied als rommelig en versnipperd worden beschouwd. Door het intensieve agrarische gebruik in deelgebied 1 en 2 is nagenoeg geen sprake van natuurwaarden en door mestgift treedt eutrofiering op van lager gelegen, door kwel beïnvloede terreinen in het Dommeldal. Lijnvormige structuren zijn matig ontwikkeld, waardoor de verbinding van het gebied met stedelijke groenzones suboptimaal is. Lokaal is sprake van ontwikkeling van 'nieuwe' natuur als gevolg van het braak liggen van landbouwgrond en het achterwege blijven van beheer. Hier aanwezige kansen worden echter onvoldoende benut en gebruik van grond voor paarden en kleinvee en volkstuinen beperkt de mogelijkheden voor natuur. Een strakkere zonering, waarbij wordt gestreefd naar natuurontwikkeling langs de Dommel en recreatief gebruik wordt gebundeld langs bestaande bebouwing, biedt voor beide vormen van gebruik goede mogelijkheden.

poelen en kleine wateren

De aanwezigheid van kwel biedt mogelijkheden voor ontwikkeling van waardevolle kwelafhankelijke gemeenschappen. Om dat te realiseren kunnen verspreid in het gebied poelen worden aangelegd. Het is van belang dat deze poelen buiten de overstromingsgrens van de Dommel liggen, om vestiging van vissen te voorkomen. Vissen kunnen in dergelijke kleine wateren een negatieve invloed hebben op de ontwikkeling van aquatische vegetaties en vormen een beperking op de vestiging van bijvoorbeeld libellen en amfibieën. De poelen dienen een minimale omvang te hebben van 200 vierkante meter. Gedacht kan worden aan kamsalamander, poelkikker, (op termijn wellicht) boomkikker, vroege glazenmaker, glassnijder, vuurlibel en kranswieren als doelsoorten.

natuurdoeltype:

- gebufferde poel en wiel

hooiland, grasland

Voor veel soorten vogels, maar ook planten, insecten en soorten als kamsalamander en franjestaart, vormen soortenrijke graslanden belangrijke onderdelen van het leefgebied. Bovendien vormen hooilanden een kenmerkend onderdeel van de dommelvallei en

kunnen zij landschappelijk van grote waarde zijn. Bij voorkeur wordt het beheer van deze terreinen uitbesteed aan natuurbeherende organisaties. Doelsoorten zijn bijvoorbeeld koninginnepage, geelsprietdikkopje, franjestaart, braamsluiper en waterspitsmuis

natuurdoeltype:

- *dotterbloemgrasland van beekdalen*
- *bloemrijk grasland van het zand- en veengebied*
- *nat schraalgrasland*

Nat, beweid grasland in deelgebied 3.

broekbos

Broekbossen en andere beekbegeleidende bossen zijn van grote waarde voor soorten als kleine ijsvogelvlinder, boomkikker, ijsvogel en diverse vleermuizen. Deze bossen ontstaan wanneer huidig gebruik van agrarische grond wordt stopgezet en beheer achterwege blijft. Enkele percelen binnen het onderzoeksgebied hebben zich inmiddels ontwikkeld als broekbos, met soorten als rode bes, hop diverse wilgen.

natuurdoeltype:

- *wilgenstruweel*
- *laagveenbos*
- *bos van bron en beek*

Kleine landschapselementen

Houtwallen en andere kleine landschapselementen met bomen en struiken zijn van groot belang voor veel soorten vogels, zoogdieren en insecten. In het gebied zijn mogelijkheden aanwezig om met inheems plantmateriaal lijnvormige structuren aan te brengen die zowel van landschappelijke als van ecologische waarde zijn. Deze structuren sluiten zoveel mogelijk aan op bossen binnen het gebied zelf en daarbuiten, zodat een aaneengeschakelde structuur ontstaat en mogelijkheden voor uitwisseling met omliggende gebieden ontstaan.

Poelen zijn van belang voor een groot aantal soortgroepen, waaronder amfibieën en libellen.

5 Literatuur

- Backes, C.W., P.J.J. van Buuren & A.A. Freriks (2004). Hoofdpijnen natuurbeschermingsrecht. Sdu Uitgevers, Den Haag.
- Bergmans, W. & A. Zuiderwijk, 1986. Atlas van Nederlandse amfibieën en reptielen en hun bedreiging. Vijfde herpetogeografische verslag. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay, I. Wynhoff & De Vlinderstichting, 2006. De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming. (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionidea. – Nederlandse fauna 7. Naturalis, KNNV Uitgeverij & EIS-Nederland, Leiden.
- Bouwman, J., 2005. Vlinders (Lepidoptera) in de periode 2000-2004. In: Waarnemingenverslag ongewervelden 2005. EIS-Nederland, de Vlinderstichting en Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, Leiden.
- Broekhuizen, S., Hoekstra, B., V. van Laar, C. Smeenk, & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- Gittenberger, E., A.W. Janssen, W.J. Kuijper, J.G.J. Kuiper, T. Meijer, G. van der Velde & J.N. de Vries, 1998. De Nederlandse Zoetwatermollusken. Recente en fossiele weekdieren uit zoet en brak water. Nederlandse Fauna 2. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & EIS-Nederland, Leiden.
- Huijbregts, H., 2003. Beschermde kevers in Nederland. Nederlandse Faunistische Mededelingen 19-2003, pag. 1-27.
- Huijbregts, H., 2004c. Gestreepte waterroofkever *Graphoderus bilineatus* (Degeer, 1774). EIS-Nederland, www.naturalis.nl/eis.
- Huijbregts, H., 2004d. Vliegend hert *Lucanus cervus* (Linnaeus, 1758). EIS-Nederland, www.naturalis.nl/eis.
- Kalkman, V., R. Ketelaar & M. van der Weide, 2003. Libellen (Odonata) in de periode 2000-2002. In: Waarnemingenverslag dagvlinders, libellen en sprinkhanen 2003. EIS-Nederland, de Vlinderstichting en Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, Leiden.
- Lensink, R., J. Reitsma, S. Dirksen & J. van der Winden, 2001. Ecologische effecten van het structuurmodel Kust (gemeente Lelystad). Rapport 01-019, Bureau Waardenburg bv, Culemborg.
- Limpens, H., K. Mosterd & W. Bongers, 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. Uitgeverij KNNV, Utrecht.
- LNv, 1993. Structuurschema Groene Ruimte: het landelijk gebied de moeite waard. Ministerie van LNv, Den Haag.
- LNv, 2004. Besluit Rode lijsten flora en fauna. Ministerie van LNv, Den Haag.
- LNv, 2005a. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten! Ministerie van LNv, Den Haag.
- LNv, 2005b. Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998. Ministerie van LNv, Den Haag.
- Meijden, R. van der, 1998. Interactieve Heukels' Flora van Nederland. CD-ROM. Wolters-Noordhoff, Groningen.
- Poelmans, W. & J. van Diermen, 1997. Broedvogels van Midden- en Oost-Brabant. Provincie Noord-Brabant.
- Rienks, F. & P. Twisk, 2003. Ingekorven vleermuis terug in Brabant. Zoogdier 2003 14(4):34.
- Ruijgrok, J.H. & I. Noorda, 2007. Inrichtingsvisie Dommeldal Valkenswaard: bouwstenen. DHV adviesgroep Water, Natuur en Ruimte.

- Smit, G.F.J., 2007. Monitoring Faunapassages Noord-Brabant pilot 2006. Bureau Waardenburg bv, Culemborg.
- Spronk, J., J. Bruinsma & F. Lambert, 2005a. Atlas van de flora van Eindhoven. De ontwikkeling van de flora in de regio in de twintigste eeuw. Deel 1. KNNV afdeling Eindhoven, Eindhoven.
- Spronk, J., J. Bruinsma & F. Lambert, 2005b. Atlas van de flora van Eindhoven. De ontwikkeling van de flora in de regio in de twintigste eeuw. Deel 2. KNNV afdeling Eindhoven, Eindhoven.
- Woldendorp. H.E., 2005. Wetgeving natuurbescherming. Teksten en toelichting. Editie 2005. Sdu Uitgevers. Den Haag.

Bijlage 1 Wettelijk kader

1.1 Inleiding

In deze bijlage worden in het kort het wettelijk kader en de toepassing op ruimtelijke ingrepen en beheer beschreven. Het geeft weer hoe de wettelijke toetsingskaders door Bureau Waardenburg worden gehanteerd bij het opstellen van ecologische beoordelingen.

De bescherming van natuur in Nederland is vastgelegd in Europese en nationale wet- en regelgeving, waarin een onderscheid wordt gemaakt tussen soortenbescherming en gebiedsbescherming. De soortenbescherming is in Nederland verankerd in de Flora- en faunawet (§ 1.2 van deze bijlage), de gebiedsbescherming in de Natuurbeschermingswet 1998 (§ 1.3). Tevens wordt kort ingegaan op de betekenis van Rode lijsten (§ 1.4) en de Ecologische Hoofdstructuur (§ 1.5) bij ecologische toetsingen.

1.2 Flora- en faunawet¹

Het doel van de Flora- en faunawet is het instandhouden en beschermen van in het wild voorkomende planten- en diersoorten. De Flora- en faunawet kent zowel een zorgplicht als verbodsbepalingen. De zorgplicht geldt te allen tijde voor alle in het wild levende dieren en planten en hun leefomgeving, voor iedereen en in alle gevallen.

De verbodsbepalingen zijn gebaseerd op het 'nee, tenzij' principe. Dat betekent dat alle schadelijke handelingen ten aanzien van beschermde planten- en diersoorten in principe verboden zijn (zie kader).

Verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet (verkort)

- Artikel 8: Het plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op een andere manier van de groeiplaats verwijderen van beschermde planten.
- Artikel 9: Het doden, verwonden, vangen of bemachtigen of met het oog daarop opsporen van beschermde dieren.
- Artikel 10: Het opzettelijk verontrusten van beschermde dieren.
- Artikel 11: Het beschadigen, vernielen, uithalen, wegnemen of verstoren van nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren.
- Artikel 12: Het zoeken, beschadigen of uit het nest halen van eieren van beschermde dieren.
- Artikel 13: Het vervoeren en onder zich hebben (in verband met verplaatsen) van beschermde planten en dieren.

Artikel 75 bepaalt dat vrijstellingen en onthefingen van deze verbodsbepalingen kunnen worden verleend. Het toetsingskader is begin 2005 gewijzigd door middel van een Algemene Maatregel van Bestuur, doorgaans aangeduid als de AMvB artikel 75. Er gelden verschillende regels voor werkzaamheden in het kader van ruimtelijke

¹ Deze paragraaf is in belangrijke mate gestoeld op de brochure 'Buiten aan het werk?' (LNV, 2005a).

ingrepen en die in het kader van bestendig gebruik en beheer.

Er bestaan drie beschermingsregimes corresponderend met drie verschillende groepen beschermde soorten, opgenomen in drie bijbehorende tabellen in de LNV- brochure.

Tabel 1. De algemene beschermde soorten

Voor deze soorten geldt een vrijstelling voor ruimtelijke ingrepen en bestendig gebruik en beheer. Ontheffing ten behoeve van andere activiteiten kan worden verleend, mits de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is ('lichte toetsing').

Tabel 2. De overige beschermde soorten

Voor deze soorten geldt een vrijstelling voor werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting en van bestendig gebruik en beheer, als op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode wordt gewerkt. Anders is ontheffing noodzakelijk, na lichte toetsing.

Tabel 3. De strikt beschermde soorten

Dit zijn alle vogelsoorten en de planten- en diersoorten vermeld in Bijlage 4 van de Habitatrichtlijn of in Bijlage 1 van de AMvB artikel 75. Voor bestendig gebruik en beheer geldt ook voor deze soorten een vrijstelling, mits men werkt op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde gedragscode. Voor verstoring (met wezenlijke invloed) van deze soorten kan geen vrijstelling of ontheffing worden verkregen. Voor ruimtelijke ingrepen is altijd een ontheffing op grond van artikel 75 van de Flora- en faunawet noodzakelijk. Deze kan worden verleend na een uitgebreide toetsing.

De uitgebreide toetsing houdt in dat ontheffing alleen kan worden verleend als:

1. Er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
2. Er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is;
3. Er sprake is van een in de wet genoemde reden van openbaar belang;
4. Er zorgvuldig wordt gehandeld.

Bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud in de bosbouw en landbouw en uitvoering in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling worden genoemd als openbaar belang. Zorgvuldig handelen betekent het actief optreden om alle mogelijke schade aan een soort te voorkomen, zodanig dat geen wezenlijke negatieve invloed op de relevante populatie van de soort optreedt. Mitigatie (het vermijden of verzachten van negatieve effecten) en compensatie (het aanbieden van vervangend leefgebied) kunnen deel uitmaken van het zorgvuldig handelen.

Samenvatting toetsingskader Flora- en faunawet

Het toetsingskader van de Flora- en faunawet voor werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting en bestendig gebruik en beheer luidt dus:

1. Komen er soorten uit Tabel 1 voor? Hiervoor geldt een vrijstelling. Alleen de zorgplicht is van toepassing.
2. Komen er soorten uit Tabel 2 voor? Dan geldt een vrijstelling (mits gedragscode) of moet ontheffing worden aangevraagd (lichte toetsing).

3. Komen er soorten uit Tabel 3 voor? Er geldt een vrijstelling voor bestendig gebruik en beheer (mits gedragscode; niet voor art. 10). In overige gevallen is altijd ontheffing nodig (uitgebreide toetsing).

1.3 Natuurbeschermingswet 1998²

De Natuurbeschermingswet 1998 (kortweg: Nbwet) vormt de invulling van de gebiedsbescherming van de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn en heeft als doel het beschermen en instandhouden van bijzondere gebieden in Nederland. De Nbwet kent verschillende soorten beschermde gebieden. De belangrijkste zijn de Natura 2000-gebieden (oftewel Vogel- en Habitatrichtlijngebieden oftewel Speciale Beschermingszones) en de beschermde natuurmonumenten. De aanwijzingsbesluiten van deze gebieden bevatten een kaart en een toelichting, waarin de instandhoudingsdoelstellingen staan verwoord (zie www.minlnv.nl).

Voor Natura 2000-gebieden dient een beheersplan te worden opgesteld. Daarin staat o.a. welke maatregelen nodig zijn om de natuurdoelen te halen en welk (bestaand en toekomstig) gebruik al dan niet vergunningplichtig is.

Projecten en handelingen, die negatieve effecten op Natura 2000-gebieden kunnen hebben en die niet nodig zijn voor of verband houden met het beheer, zijn verboden. Hiervoor kan door het bevoegd gezag (meestal Gedeputeerde Staten, soms de minister van LNV) vergunning worden verleend op grond van artikel 19d. Voor plannen (bij voorbeeld bestemmingsplannen, streekplannen, waterhuishoudingsplannen) geldt dat goedkeuring van het bevoegd gezag op grond van artikel 19j nodig is. Ook activiteiten buiten het Natura 2000-gebied kunnen vergunningplichtig zijn als er negatieve effecten door 'externe werking' kunnen optreden.

De vergunning of goedkeuring kan pas worden afgegeven nadat een 'habitattoets' het bevoegd gezag de zekerheid heeft gegeven dat het gebied niet wordt aangetast.

Habitattoets

In de 'oriëntatiefase' – voorheen ook wel 'voortoets' genoemd – wordt onderzocht of een plan, project of handeling (kortweg: 'activiteit'), gelet op de instandhoudingsdoelstellingen, mogelijk schadelijke gevolgen heeft voor een Natura 2000-gebied en zo ja of deze gevolgen significant kunnen zijn. De gevolgen moeten worden beoordeeld in samenhang met die van andere plannen en projecten ('cumulatieve effecten').

Als er geen effecten zijn, is de kous daarmee af. Als de effecten klein zijn, volgt een verslechterings- en verstoringstoets'. Bij mogelijke significante effecten volgt een 'passende beoordeling'.

² Hierbij is in belangrijke mate gebruik gemaakt van de brochure 'Algemene handreiking natuurbeschermingswet 1998' (LNV, 2005b)

In de verslechterings- en verstoringstoets worden de effecten gespecificeerd. Daarbij hoeft dan niet meer naar cumulatieve effecten te worden gekeken. Het bevoegd gezag beoordeelt of de effecten aanvaardbaar zijn of niet. Aan de vergunning kunnen beperkende voorwaarden (mitigatie en compensatie, zie onder) worden verbonden.

De passende beoordeling is veel uitgebreider. Op basis van de beste wetenschappelijke kennis dienen de effecten op de habitats en soorten te worden ingeschat, rekening houdende met cumulatieve effecten.

Als de passende beoordeling uitwijst dat er slechts beperkte effecten zijn, dan dient vergunning te worden aangevraagd, die wordt verleend indien de effecten aanvaardbaar worden geacht. Als er significante effecten zijn, dan mag vergunning alleen worden verleend als er voldaan is aan alle drie onderstaande ADC-criteria:

- Er zijn geen geschikte Alternatieven.
- Er is sprake van Dwingende redenen van groot openbaar belang, waaronder redenen van sociale en economische aard.
- Er is voorzien in exacte en tijdige Compensatie.

Als er sprake is van aantasting van een gebied dat is aangewezen ter bescherming van prioritair natuurlijk habitat of een prioritaire soort, dient eerst door de minister van LNV aan de Europese Commissie advies te worden gevraagd. Bovendien is het aantal redenen van groot openbaar belang beperkt.

Het toetsingskader voor beschermde natuurmonumenten is zeer vergelijkbaar, echter de procedure en de speelruimte van het bevoegd gezag wijken op enkele ondergeschikte punten af.

Zorgplicht

Artikel 19I legt aan iedereen een zorgplicht voor beschermde natuurgebieden op. Deze zorg houdt in ieder geval in dat ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat een handeling nadelige gevolgen heeft, verplicht is die handeling achterwege te laten of, als dat redelijkerwijs niet kan worden gevegd, eventuele gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken. De nadelige handelingen hebben betrekking op de instandhoudingsdoelen in het geval van een Natura 2000-gebied en op de wezenlijke kenmerken in het geval van een beschermd natuurmonument.

1.4 Rode lijsten

Rode lijsten zijn geen wettelijke instrumenten, maar zijn sturend voor beleid. Zij dienen om prioriteiten in middelen en maatregelen te kunnen bepalen. Bij het beoordelen van maatregelen en ingrepen kunnen de Rode lijsten echter wel een belangrijke rol spelen. Er zijn nu landelijke Rode lijsten vastgesteld voor paddestoelen, korstmossen, mossen, vaatplanten, platwormen, land- en zoetwaterweekdieren, bijen, dagvlinders, haften, kokerjuffers, libellen, sprinkhanen en krekels, steenvliegen, vissen, amfibieën, reptielen, zoogdieren en vogels (LNV 2004). Een aantal provincies heeft aanvullende provinciale Rode lijsten opgesteld.

Van soorten op de Rode lijst moet worden aangenomen dat negatieve effecten van ingrepen de gunstige staat van instandhouding relatief gemakkelijk in gevaar brengen. Waar het beschermde soorten betreft zal er dus extra aandacht aan mitigatie en compensatie moeten worden besteed. Bij niet-beschermde soorten of soortgroepen kunnen op grond van de zorgplicht extra maatregelen worden geveerd. Bij een aantal soortgroepen gaat het echter om tientallen of honderden moeilijk vast te stellen soorten, waardoor de waarde voor praktische toepassingen vaak beperkt is.

1.5 Ecologische Hoofdstructuur

De Planologische Kernbeslissing (PKB) Structuurschema Groene Ruimte (LNV, 1993) bevat de doelstellingen, de hoofdlijnen en de belangrijkste maatregelen van het nationaal ruimtelijk beleid voor onder meer natuur en landschap. Onderdeel hiervan is de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), die bestaat uit een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen natuurgebieden verbonden door verbindingzones. De begrenzing van de EHS is een provinciale taak. De Ecologische Hoofdstructuur wordt in provinciale streekplannen uitgewerkt. Ruimtelijke plannen van gemeenten moeten hieraan worden getoetst. De EHS is de afgelopen jaren in gebiedsplannen nader begrensd (vaak op perceelsniveau), waarbij per begrensde eenheid natuurdoeltypen zijn aangewezen.

In of in de nabijheid van beschermde natuurgebieden geldt het 'nee, tenzij'-regime. Nieuwe plannen, projecten of handelingen zijn niet toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten. Hiervan kan alleen worden afgeweken als er geen reële alternatieven zijn én er sprake is van redenen van groot openbaar belang. In dat geval moet de initiatiefnemer maatregelen treffen om de nadelige effecten weg te nemen of te ondervangen, en waar dat niet volstaat te compenseren door het realiseren van gelijkwaardige gebieden, liefst in of nabij het aangetaste gebied. Ook financiële compensatie is mogelijk.

Bureau Waardenburg bv

Adviseurs voor ecologie & milieu

Postbus 365 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345 51 27 10, Fax 0345 51 98 49
E-mail info@buwa.nl www.buwa.nl

NOTITIE

Latoures Vastgoed II BV/Lagis Bouw BV
de heer R. van Dijk
Markt 8a
5581 GK Waalre

DATUM: 11 oktober 2011
ONS KENMERK: -
UW KENMERK: -
AUTEUR: F.L.A. Brekelmans
PROJECTLEIDER: F.L.A. Brekelmans
CONTROLE: G.F.J. Smit

Aanvullende notitie Weegbree

Latoures Vastgoed II BV/Lagis Bouw BV is voornemens om in het gebied Weegbree in de gemeente Valkenswaard woningbouw en natuurontwikkeling te realiseren. In dat kader is in 2007 onderzoek gedaan naar aanwezige natuurwaarden in het gebied en is een inrichtingsplan opgesteld gericht op natuurontwikkeling in het Dommeldal (Brekelmans 2007). Een deel van het plangebied is toen niet meegenomen in het onderzoek. In voorliggende notitie wordt ingegaan op de beschermde soorten van dit destijds uitgesloten deel van het gebied Weegbree.

Methodiek

Het plangebied is op 3 oktober 2011 bezocht. Tijdens het terreinbezoek is zoveel mogelijk concrete informatie verzameld met betrekking tot de aan- of afwezigheid van beschermde soorten (zicht- en geluidswaarnemingen, sporenonderzoek naar de aanwezigheid van pootafdrukken, nesten, hollen, uitwerpselen, haren, etc). Op basis van terreinkenmerken en expert judgement is beoordeeld of het terrein geschikt is voor de in de regio voorkomende beschermde soorten.

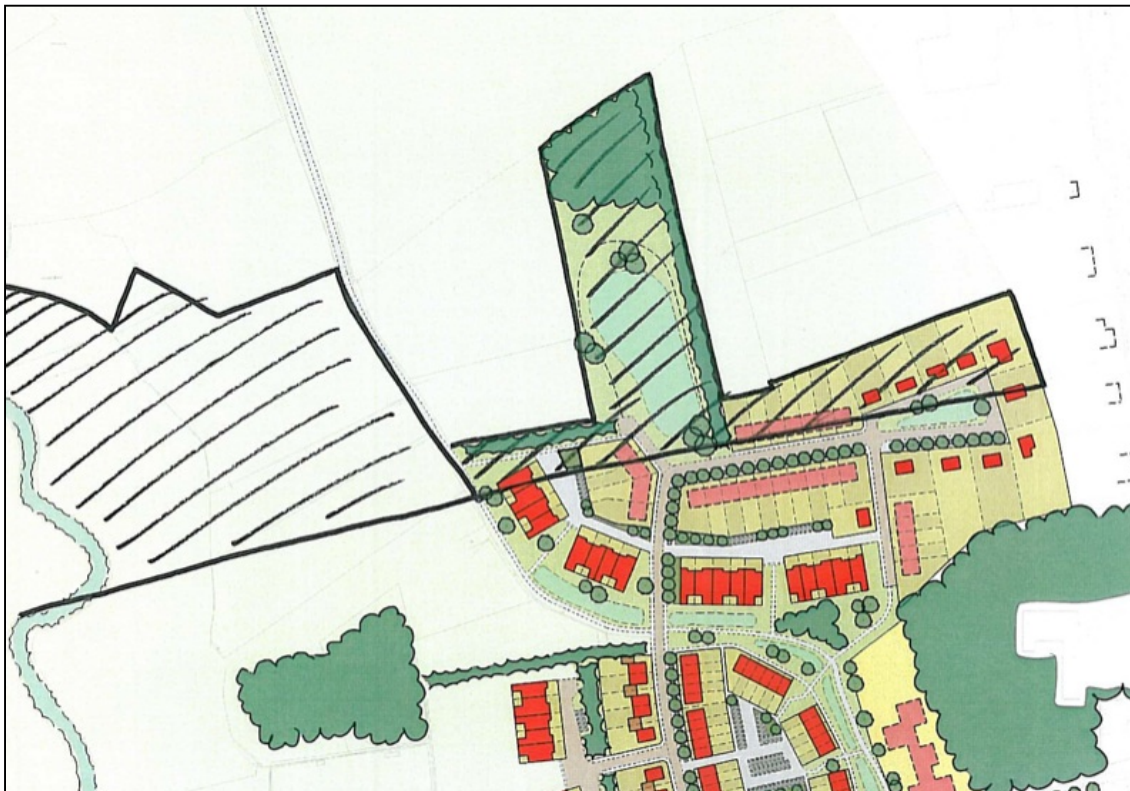
Tijdens het veldwerk is de meeste aandacht uitgegaan naar het gedeelte ten oosten van het zandpad, aangezien initiatiefnemer geen ingrepen doet in het deel ten westen van het zandpad.

Omschrijving plangebied en ingrepen

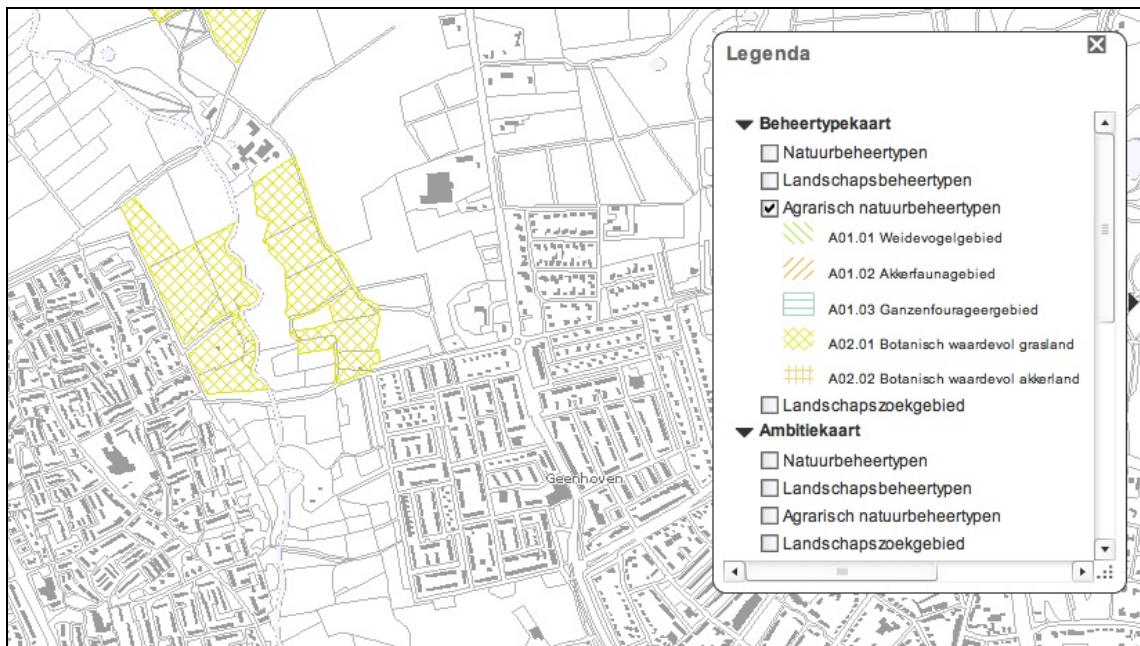
Het plangebied bestaat uit twee delen, een weideperceel en hoger gelegen akkers, gescheiden door een zandpad (Figuur 1).

Ten westen van het zandpad ligt het weideperceel. Het betreft een tamelijk vochtig, voedselrijk grasland dat wordt begraaft door vee. Dit weiland grenst aan de Dommel. De initiatiefnemer voert in dit gebied geen ingrepen uit. Het wordt door gemeente Valkenswaard gedeeltelijk ingericht ten behoeve van waterberging. Het overige deel van dit gebied wordt in de toekomst beheerd als natuurgebied met een botanische doelstelling. Dit is conform de Natuurbeheerplan (Figuur 2) van de Provincie Brabant en het inrichtingsplan.

De akkers liggen ten oosten van het zandpad (Figuur 3). Deze waren in 2011 grotendeels in gebruik als maisakker, een ander deel is beweide (paarden). Op deze percelen ligt geen doelstelling als natuurgebied. Het oostelijk gedeelte, grenzend aan de Nieuw Waalreseweg, wordt bebouwd met woningen. Het westelijke gedeelte, een noordelijke uitloper, wordt ingericht voor waterberging (t=100-situatie). Ten behoeve van deze inrichting wordt de bovengrond afgegraven tot een diepte van ongeveer 40 cm. De bomen en struik langs de noordrand van dit perceel blijven behouden. Daarnaast worden bomen en struiken in het gebied geplant en wordt het in de toekomst beheerd als parkje.

Figuur 1. Ligging van het onderzochte gebied (bron kaart: Latoures Vastgoed II bv/Lagis Bouw bv)

Figuur 2. Beeld uit het Natuurbeheerplan 2010-2012 Provincie Noord-Brabant.

Figuur 3. Onderzoekgebied; akker met reeds geogoste mais met aan de noordkant de groep Amerikaanse eiken.

Beschermde flora en fauna in het plangebied

weideperceel

Het weideperceel ten westen van het zandpad bestaat uit grasland. Veel voorkomende soorten hier zijn Engels raaigras, fioringras en op natte plaatsen wolfspoot. Beschermde soorten planten zijn niet aangetroffen en worden in de huidige situatie en onder het huidige beheer niet verwacht. Langs de randen is lokaal braamstruweel en ruigte aanwezig. Ook hier worden geen beschermde plantensoorten verwacht.

Op het weiland is aanwezigheid van diverse soorten dieren aannemelijk, waaronder egel, bruine kikker, gewone pad en veldmuis. Langs de randen worden daarnaast soorten verwacht als bosmuis, dwergmuis en gewone bosspitsmuis. Dit zijn algemeen voorkomende beschermde soorten van Tabel 1 van de Flora- en faunawet.

Bijzondere soorten planten en dieren, waaronder soorten van de Rode Lijst, worden in de huidige situatie niet in het gebied verwacht.

akkers

De akkers ten oosten van het zandpad waren in 2011 in gebruik voor maïsteelt. Tussen de maïs en op de paardenweitjes groeien algemene akkeronkruiden als behaard knopkruid, bijvoet, kweek, paardenbloem en kleine ooievaarsbek. Beschermde plantensoorten zijn niet aangetroffen en worden ook niet verwacht.

Op de maisakkers worden geen beschermde soorten dieren verwacht, met uitzondering van algemeen voorkomende soorten als mol en haas. Op de paardenweitjes kan veldmuis voorkomen.

De bomengroep, bestaande uit Amerikaanse eiken, en struweelrand langs de noordrand van het gebied, heeft mogelijk een functie voor vleermuizen (oriëntatie op vliegroute) en verblijf- en schuilplaats voor algemeen voorkomende zoogdieren en amfibieën. Verblijfplaatsen van strikt beschermde soorten (Tabel 2 of 3) van de Flora- en faunawet worden hier niet verwacht. Aan de bomengroep en het struweel worden overigens geen werkzaamheden verricht, ze blijven gehandhaafd.

Conclusie

In het plangebied zijn geen strikt beschermde (Tabel 2 of 3 Flora- en faunawet) soorten planten en dieren aangetroffen. Geschikte groeiplaatsen en biotopen zijn niet aanwezig. Op grond hiervan is beoordeeld dat het plangebied geen betekenis heeft voor strikt beschermde soorten planten en dieren.

Wel worden in het plangebied algemeen voorkomende beschermde soorten zoogdieren en amfibieën van Tabel 1 van de Flora- en faunawet verwacht. Voor deze soorten geldt vrijstelling van overtreding van verbodsbepalingen bij ingrepen in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Voor de waterberging in het oostelijke gedeelte van het plangebied en het toekomstige parkje geldt dat bij inrichting rekening gehouden kan worden met flora en fauna. Bijvoorbeeld door zoveel mogelijk gebruik te maken van inheemse bomen en struiken en het grasveld extensief te beheren.

Literatuur

Brekelmans, F.L.A., 2007. Beoordeling beschermde soorten Het Gegraaf, Valkenswaard. Bureau Waardenburg bv, Culemborg.

Voor vragen over deze notitie kunt u contact opnemen met F.L.A. Brekelmans.

Akkoord voor uitgave: Teamleider Bureau Waardenburg bv
drs. G.F.J. Smit

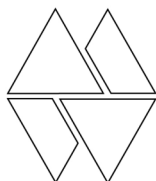

Paraaf:

Bureau Waardenburg bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Bureau Waardenburg bv; opdrachtgever vrijwaart Bureau Waardenburg bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Bureau Waardenburg bv / Naam Latoures Vastgoed BV/Lagis Bouw BV
Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden veeleenvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder vooraf-gaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Bureau Waardenburg bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg bv is door CERTIKED gecertificeerd overeenkomstig ISO 9001:2008.

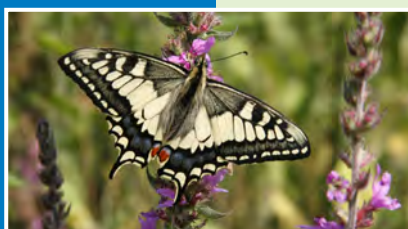

Bureau Waardenburg bv
Adviseurs voor ecologie & milieu

Postbus 365 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345 51 27 10, Fax 0345 51 98 49
info@buwa.nl www.buwa.nl

Beschermden soorten Dommelkwartier

Resultaten veldonderzoek 2012

F.L.A. Brekelmans
E. Korsten
G.J. Brandjes

Bureau Waardenburg bv
Adviseurs voor ecologie & milieu

Beschermde soorten Dommelkwartier

Resultaten veldonderzoek 2012

F.L.A. Brekelmans
E. Korsten
G.J. Brandjes

Bureau Waardenburg bv
Adviseurs voor ecologie & milieu

Postbus 365 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345 51 27 10, Fax 0345 51 98 49
info@buwa.nl www.buwa.nl

opdrachtgever: Latoures Vastgoed II BV/Lagis Bouw BV

9 oktober 2012
rapport nr. 12-220

Status uitgave: eindrapport
Rapport nr.: 12-220
Datum uitgave: 9 oktober 2012
Titel: Beschermde soorten Dommelkwartier
Subtitel: Resultaten veldonderzoek 2012
Samenstellers: Drs. F.L.A. Brekelmans
E. Korsten
G.J. Brandjes
Foto's: F.L.A. Brekelmans
Aantal pagina's inclusief bijlagen: 36
Project nr.: 12-154
Projectleider: F.L.A. Brekelmans
Naam en adres opdrachtgever: Latoures Vastgoed II BV/Lagis Bouw BV
Waalre
Referentie opdrachtgever: e-mail d.d. 22-03-2012 met onderwerp 12-154 GUNNING
Akkoord voor uitgave: Teamleider Bureau Waardenburg bv
drs. G.F.J. Smit

Paraaf:

Bureau Waardenburg bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Bureau Waardenburg bv; opdrachtgever vrijwaart Bureau Waardenburg bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Bureau Waardenburg bv / Latoures Vastgoed II BV/Lagis Bouw BV
Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden veeelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Bureau Waardenburg bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg bv is door CERTIKED gecertificeerd overeenkomstig ISO 9001:2008.

Bureau Waardenburg bv
Adviseurs voor ecologie & milieu

Postbus 365 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345 51 27 10, Fax 0345 51 98 49
info@buwa.nl www.buwa.nl

Voorwoord

Latoures Vastgoed II BV/Lagis Bouw BV is voornemens project Dommelkwartier te realiseren. Een bouwproject waarin wonen en natuurontwikkeling samen gaan. In voorgaande jaren is onderzoek gedaan naar de natuurwaarden in het gebied en de relatie van het project met natuurwetgeving. In voorliggend rapport worden de resultaten toegelicht van natuuronderzoek dat is uitgevoerd in 2012.

De projectteam van Bureau Waardenburg bestond uit de volgende personen:

- F.L.A. (Floris) Brekelmans projectleiding, rapportage, veldwerk
- E. (Erik) Korsten veldwerk vleermuizen
- G.J. (Jeroen) Brandjes veldwerk vogels

Deze personen zijn door opleiding, werkervaring en zelfstudie gekwalificeerd voor de uitgevoerde werkzaamheden. Het project is uitgevoerd volgens het kwaliteitshandboek van Bureau Waardenburg. Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg is ISO gecertificeerd.

Vanuit de opdrachtgever werd de opdracht begeleid door Ruud van Dijk, Ralf van Aken en Marloes Vermeulen. Wij danken hen voor de prettige samenwerking.

Inhoud

Voorwoord	3
1 Inleiding.....	7
1.1 Aanleiding en doel	7
1.2 Aanpak <i>onderzoek</i> Flora- en faunawet.....	7
1.3 Methodiek	8
2 Plangebied en ingreep	9
3 Resultaten onderzoek	11
3.1 Planten	11
3.2 Ongewervelden.....	12
3.3 Vissen	13
3.4 Amfibieën.....	14
3.5 Reptielen.....	15
3.6 Grondgebonden zoogdieren	15
3.7 Vleermuizen	15
3.9 Vogels met jaarrond beschermde nestplaats.....	19
4 Effecten op beschermde flora en fauna	21
4.1 Algemeen voorkomende beschermde soorten (Tabel 1).....	21
4.2 Ongewervelden.....	21
4.3 Vissen	21
4.4 Amfibieën.....	21
4.5 Vleermuizen	22
4.6 Overige soortgroepen	22
4.7 Samenvatting	22
5 Conclusies en aanbevelingen	25
5.1 Conclusies	25
5.2 Aanbevelingen	25
6 Literatuur.....	27
Bijlage 1 Wettelijk kader	29

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Latoures Vastgoed BV/Lagis Bouw II BV heeft plannen om aan de rand van het Dommeldal te Valkenswaard woningbouw te realiseren, in de gebieden Hoppenbrouwers en Weegbree. Tegelijkertijd zorgt zij voor een kwalitatieve en kwantitatieve verbetering van de natuur in het Dommeldal zelf. Na herinrichting van dit gebied wordt het beheer overgedragen aan Natuurmonumenten.

In het kader van deze ontwikkeling is door Bureau Waardenburg in 2007 onderzoek gedaan naar de aanwezigheid van beschermde soorten planten en dieren in de betreffende gebieden (Brekelmans 2007). Vervolgens heeft Bureau Waardenburg een inrichtingsplan opgesteld voor de natuurontwikkeling in het Dommeldal (Boddeke *et al.* 2009).

Inmiddels zijn de plannen in een vergevorderd stadium en zijn in het gebied diverse ruimtelijke ingrepen gepleegd door Gemeente Valkenswaard. Om vast te stellen of wijzigingen zijn opgetreden in het voorkomen van beschermde soorten in het gebied, is in 2012 opnieuw onderzoek uitgevoerd naar beschermde soorten.

In voorliggend rapport wordt verslag gedaan van een update van het onderzoek naar de aanwezigheid van beschermde soorten. Het doel is om te bepalen of de ingreep kan leiden tot overtredingen van verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet. Als dat het geval is, wordt bepaald of maatregelen mogelijk zijn om overtreding te voorkomen, dan wel of er een vrijstelling geldt of onder welke voorwaarden ontheffing kan worden aangevraagd en verkregen.

1.2 Aanpak *onderzoek* Flora- en faunawet

Bij de uitvoering van de herinrichting zal rekening moeten worden gehouden met het huidige voorkomen van beschermde soorten planten en dieren. Als de voorgenomen ingreep leidt tot het overtreden van verbodsbepalingen betreffende beschermde soorten, zal moeten worden nagegaan of een vrijstelling geldt of dat een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet moet worden verkregen (zie bijlage 1).

Dit rapport beschrijft de effecten van de ingreep op beschermde en/of bijzondere soorten planten en dieren. In dit rapport wordt ingegaan op de volgende vragen:

- Welke beschermde soorten dieren maken gebruik van de te slopen woningen?
- Welke effecten op beschermde soorten heeft de ingreep?
- Kunnen de effecten een wezenlijke negatieve invloed op soorten hebben?
- Worden verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet overtreden? Zo ja, welke?

- Moet hiervoor ontheffing worden aangevraagd?
- Zijn er mogelijkheden voor mitigatie (vermindering) en compensatie van schade aan beschermde soorten?

De toetsing is een effectbepaling en -beoordeling op basis van de huidige aanwezigheid van beschermde soorten planten en dieren in het plangebied, de functie van het plangebied en de directe omgeving voor deze soorten en de voorgenomen ingreep. De toetsing is opgesteld op basis van het in 2012 uitgevoerde veldwerk de huidige ter beschikking staande kennis en inschattingen van deskundigen.

1.3 Methodiek

Algemeen onderzoek flora en fauna

Op 5 april is een vroege ronde uitgevoerd ten behoeve van het in kaart brengen van nesten en horsten van vogels met een jaarrond beschermd nesten (uilen, roofvogels, roeken e.d.). Tevens zijn met een schepnet aanwezige sloten bemonsterd. Daarnaast is gelet op sporen van andere beschermde soorten, waaronder nestlocaties, holen en uitwerpselen. In de avond is een ronde vleermuisonderzoek uitgevoerd.

Op 24 mei en 27 juli is het gebied overdag onderzocht op het voorkomen van beschermde soorten flora en fauna, met de nadruk op flora en insecten. Daartoe is het gehele gebied langzaam doorgelopen en zijn alle biotopen en structuren die potentieel geschikt zijn voor beschermde soorten gecontroleerd.

Onderzoek vleermuizen

Het onderzoek naar vleermuizen is uitgevoerd conform het Protocol Vleermuisonderzoek d.d. 24 februari 2012. Aan het plangebied zijn vier veldbezoeken gebracht: twee in de zomerperiode en twee in het najaar. Aanvullend is een vroeg bezoek gebracht op 5 april. Het doel van deze bezoeken was het vaststellen van het gebruik van de te slopen gebouwen door vleermuizen. Hierbij is gebruik gemaakt van een Petterson D240x batdetector en een Edirool R09 opname-apparaat. In Tabel 1.1 staan de bezoekdata en omstandigheden weergegeven.

Tabel 1.1 Bezoekdata en omstandigheden onderzoek vleermuizen.

datum	dagdeel	weer	onderzoeker
5 april	middag, avond	droog, wind 3, 9 °C	G.J. Brandjes
23 mei	avond	droog, wind 2, 14°C	E. Korsten en F. Brekelmans
24 mei	middag	droog, 24 °C	F. Brekelmans
13 juni	ochtend	droog, wind 2, 12 °C	E. Korsten
27 juli	ochtend, middag	droog, wind 0, 22 °C	F. Brekelmans
15 augustus	avond	droog, wind 2, 17 °C	E. Korsten
11 sept. 2012	avond	droog, wind 1, 17 °C	F. Brekelmans

2 Plangebied en ingreep

Het plangebied is gelegen in het Dommeldal, tussen de bebouwing van Valkenswaard en Dommelen. Het betreft een door verschillende gebruiksdoelen versnipperd en verrommeld gebied. Voor een verdere toelichting op het gebied en de geplande ontwikkeling wordt verwezen naar Brekelmans (2007), Boddeke *et al.* (2009) en de website www.dommelkwartier.nl.

In Figuur 2.1 is de geplande ontwikkeling weergegeven. Ten noorden en zuiden van de bestaande bebouwing van Valkenswaard is ontwikkeling van woningen voorzien. Deze gebieden waren tot voor kort in agrarisch gebruik.

Het noordelijke gebied, Weegbree, bestaat momenteel uit braakliggende akkers, waarop jaarlijks wisselende gewassen werden geteeld, waaronder graan, mais, aardappelen en (voeder)bieten. De enige hier aanwezige opgaande beplanting bestaat uit een houtwal en kleine boomgroep van zomereiken en populier, aan het oude zandpad richting Waalre. Overige beplanting in dit gebied is in 2011 geroid ten behoeve van de aanleg van bergbezinkbassins door Gemeente Valkenswaard. Hiervoor is het gebied tussen de Dommel en gebied de Weegbree flink op de schop genomen en is het kleinschalige karakter aangetast.

Het zuidelijke gebied, Hoppenbrouwers, was in gebruik als productiegrasland. Op een enkele solitaire boom en opgaande begroeiing langs de Lijsterbeslaan na betreft dit een open gebied.

Het Dommeldal tussen beide ontwikkelingsgebieden en het gedeelte ten westen van de Dommel wordt ingericht en beheerd als natuurgebied. Het kleinschalige karakter wordt teruggebracht en middels hooilandbeheer en extensieve begrazing wordt gestreefd naar een toename van de soortenrijkdom. De aanwezige gedegradeerde moerasbosjes worden hersteld door het waterpeil licht op te zetten. Met het aanleggen van poelen worden de voorplantingsmogelijkheden voor amfibieën en libellen vergroot en verbeterd.

In 2011 en 2012 zijn ten behoeve van de aanleg van bergbezinkbassins door Gemeente Valkenswaard verschillende ruimtelijke ingrepen uitgevoerd in het gebied. Dit betrof onder meer grootschalige kap van bomen in het plantsoen langs de Kornoeljelaan, het rooien van struweel en houtwallen en het vergraven van de grond ten behoeve van de plaatsing van aan- en afvoerbuizen en bezinkbassins.

Figuur 2.1 Het plangebied en de voorgenomen ontwikkeling. De bebouwing aan de noordzijde betreft het gebied de Weegbree, aan de zuidzijde ligt Hoppenbrouwers. Het groengebied aan weerszijden van de Dommel betreft het natuurgebied. Het inrichtingsplan voorziet in herstel van de oude boomsingelstructuur, vernatting en de aanleg van poelen.

3 Resultaten onderzoek

3.1 Planten

Resultaten 2007

Tijdens het onderzoek in 2007 is één wettelijk beschermde soort waargenomen, de **brede wespenorchis**. Dit betreft een algemeen voorkomende beschermde soort. Buiten het plangebied, in de berm van de Nieuwe Waalreseweg, zijn enkele exemplaren van het **akkerklokje** aangetroffen. Deze soort is opgenomen in Tabel 2 van de Flora- en faunawet. Vermoedelijk betreft dit uitgezaaide exemplaren.

De brede wespenorchis is in de regio Eindhoven een algemeen voorkomende soort. In het onderzoeksgebied zijn enkele exemplaren aangetroffen in deelgebied De Weegbree. Het gebied is van beperkt belang voor deze soort. Op grond van de aangetroffen vegetaties en terreinkenmerken worden geen andere beschermde soorten verwacht.

Resultaten 2012

In 2012 zijn geen andere beschermde planten aangetroffen dan in 2007. De brede wespenorchis komt nog steeds in het gebied voor, de berm met akkerklokjes is niet meer onderzocht (buiten plangebied).

Door de diverse werkzaamheden die in 2010 en 2011 zijn uitgevoerd is het gebied van karakter veranderd. Op diverse locaties zijn pioniergemeenschappen aanwezig, waaronder op de braakliggende akkers en de locaties waar graafwerkzaamheden zijn uitgevoerd. Hier groeien soorten als herik, akkerviooltje en gewone spurrie. Beschermde soorten zijn hier niet aangetroffen. De vrij zeldzame maar niet beschermde **adderwortel** groeit langs een slootje aan de zuidkant van het gebied, nabij het Christoffelpad. Het betreft een op de Dommel afwaterende kwelsloot.

Figuur 3.1 Groeiplaats van de adderwortel (bron luchtfoto: Google Earth).

3.2 Ongewervelden

Resultaten eerder onderzoek

Tijdens het onderzoek in 2007 zijn geen beschermde ongewervelden in het gebied aangetroffen.

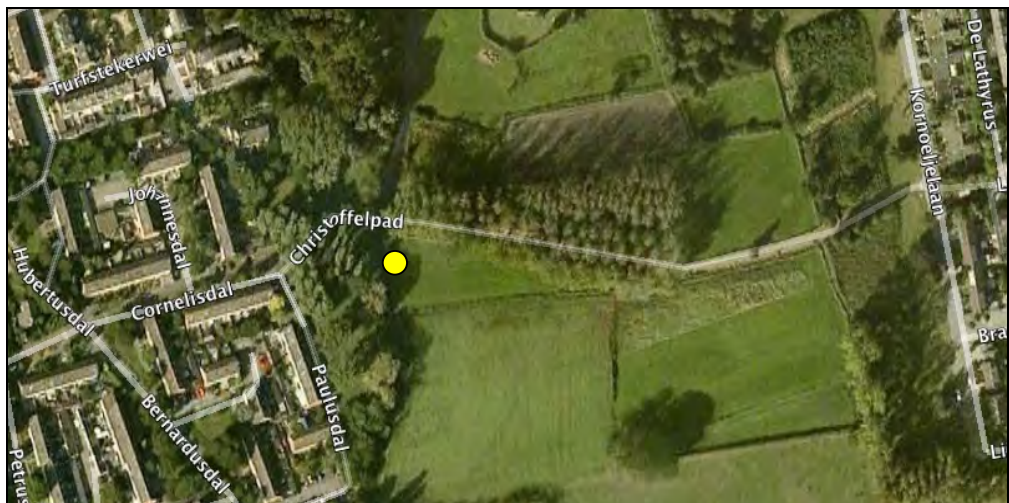
Resultaten 2012

Op 27 juli werd tijdens het onderzoek de ronduit spectaculaire waarneming gedaan van een **gaffellibel** langs de Dommel in het plangebied (Figuur 3.2). De gaffellibel is opgenomen in de Bijlagen II en IV van de Habitatrichtlijn en Tabel 3 van de Flora- en faunawet. Het is daarmee een strikt beschermde soort. De gaffellibel is een in Nederland zeldzame libel, die alleen uit Midden-Limburg bekend was. Het is een libel van traag stromende laaglandbeken met een goede waterkwaliteit en rijke onderwaterbegroeiing. Het betreft de eerste waarneming in Noord-Brabant. Op basis van latere waarnemingen van derden, stroomafwaarts, trekken we de voorzichtige conclusie dat in de Dommel een populatie aanwezig is. Nader onderzoek in volgende jaren zal dat moeten bevestigen. Binnen het plangebied is de Dommel als leefgebied van betekenis. De soort zet zijn eitjes af in water en de larven groeien op in de beek. De volwassen dieren rusten op oeverplanten langs de Dommel. Het achterliggende gebied heeft geen betekenis voor de libel.

Andere beschermde ongewervelden zijn niet aangetroffen en worden ook niet verwacht. Het gebied is vrij rijk aan dagvlinders, met soorten als koninginpage, oranje zandoogje, bont zandoogje en gehakelde aurelia. Wat libellen betreft zijn vooral stroominnende soorten te vinden als weidebeekjuffer en blauwe breedscheenjuffer.

De in het Dommeldal waargenomen gaffellibel op 27 juli 2012.

Figuur 3.2 Locatie waar de gaffellibel is waargenomen (bron luchtfoto: Google Earth).

3.3 Vissen

Resultaten eerder onderzoek

In het onderzoeksgebied zijn vijf soorten vissen aangetroffen, te weten riviergrondel, bempje, Amerikaanse hondsvij, driedoornige stekelbaars en tiendoornige stekelbaars. De eerste twee soorten zijn 's nachts met zaklamp waargenomen in de Dommel. De Dommel valt strikt genomen buiten het onderzoeksgebied. Aangezien (kleine) stromende wateren binnen het onderzoeksgebied verder ontbreken kan hun voorkomen worden uitgesloten. Amerikaanse hondsvij, driedoornige stekelbaars en tiendoornige stekelbaars zijn op verschillende locaties in het plangebied aangetroffen; van deze drie soorten mag worden aangenomen dat zij algemeen voorkomen in de aanwezige slootjes. De Amerikaanse hondsvij is geen inheemse soort, maar de soort komt al lang verwilderd voor in de regio rond Eindhoven.

Beschermde soorten vissen zijn niet waargenomen en worden, met uitzondering van de Dommel, niet binnen het plangebied verwacht. Volgens het Natuurloket komt in kilometerhok 158-375 één beschermde soort vis voor. Aangenomen mag worden dat

dit het biermpje betreft. Deze soort wordt alleen in de Dommel verwacht en niet in slootjes binnen het onderzoeksgebied.

Resultaten 2012

In het plangebied is alleen in de Dommel een beschermde soort waargenomen, het **biermpje** (Tabel 2 Flora- en faunawet). Dit is een algemeen voorkomende bodemvis in Brabantse beken. In de Dommel zijn ook andere beschermde soorten vissen te verwachten, waaronder bittervoorn en beekprik. De kwelslootjes in het plangebied zijn voor deze soorten niet van belang. Wel is hier opnieuw de Amerikaanse hondsvijl vastgesteld.

3.4 Amfibieën

Resultaten eerder onderzoek

In 2007 is het voorkomen vastgesteld van de Alpenwatersalamander, gewone pad, bruine kikker en bastaardkikker. De dieren planten zich voort in de slootjes in de oostelijke gedeelte tussen de twee fietspaden. Strikter beschermde soorten als kamsalamander, heikikker en poelkikker zijn niet vastgesteld. Deze soorten komen voor in de omgeving van het plangebied.

Resultaten 2012

Het onderzoek was gericht op de aanwezigheid van amfibieën in slootjes, met de nadruk op de strikter beschermde soorten. De **Alpenwatersalamander** is in 2012 opnieuw in het gebied vastgesteld, maar alleen in het oostelijke gedeelte. De soort komt hier voor in alle permanent watervoerende slootjes in lage aantallen. Mogelijk is de aanwezigheid van Amerikaanse hondsvijl beperkend op de dichtheid amfibieën. Deze soort predeert onder andere op larven van amfibieën. Aangezien de larven van de Alpenwatersalamander vaak in het bodemmateriaal en tussen planten leven, zijn zij minder kwetsbaar voor predatie. Dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld de kamsalamander, waarvan de larven vrij in de waterkolom leven.

Kwelslootje met onder ander waterviolier en bosbies, leefgebied van de Alpenwatersalamander.

3.5 Reptielen

Resultaten eerder onderzoek

In 2007 zijn geen reptielen vastgesteld in het plangebied.

Resultaten 2012

In 2012 zijn geen reptielen vastgesteld in het plangebied. Uit de omgeving is het voorkomen bekend van de levendbarende hagedis. Voor deze soort is in het plangebied geen geschikt leefgebied aanwezig en de soort kan worden uitgesloten.

3.6 Grondgebonden zoogdieren

Resultaten eerder onderzoek

Tijdens het onderzoek in 2007 zijn geen strikt beschermde soorten vastgesteld. Wel zijn algemeen voorkomende beschermde soorten waargenomen, waaronder egel en bosmuis.

Resultaten 2012

In 2012 zijn geen strikt beschermde soorten vastgesteld. Het is niet uitgesloten dat de oevers van de Dommel leefgebied vormen voor de waterspitsmuis, maar over de verspreiding van deze soorten langs beken in Noord-Brabant is onvoldoende bekend. Twee op termijn te verwachten soorten zijn bever en otter. Zij zijn echter wel afhankelijk van verbetering van de waterkwaliteit, uitbreiding van geschikt leefgebied en het opheffen van barrières.

3.7 Vleermuizen

Resultaten eerder onderzoek

Bij het onderzoek in 2007 zijn vier soorten vleermuizen vastgesteld: gewone dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis en (gewone of grijze) grootoorvleermuis. In alle gevallen betrof het foeragerende dieren, verblijfplaatsen zijn niet in het Dommeldal vastgesteld. Wel zijn in woningen en gebouwen in de naastgelegen woonwijken van Dommelen en Valkenswaard verblijfplaatsen aanwezig.

Resultaten 2012

In 2012 zijn vijf soorten vleermuizen in het plangebied waargenomen. Per soort worden de resultaten van het veldwerk besproken. Deze resultaten zijn samengevat in Tabel 3.1 en Figuur 3.3.

Tabel 3.1. Vastgestelde soorten en functies in het plangebied. -: niet vastgesteld; + vastgesteld maar niet of van beperkt belang¹; ++: vastgesteld en van belang.

soort	verblijfplaats	foerageergebied	vliegroute ²
gewone dwergvleermuis	-	++	+
ruige dwergvleermuis	-	+	-
watervleermuis	-	+	++
rosse vleermuis	+	+	-
laatvlieger	-	+	-

gewone dwergvleermuis

verblijfplaatsen

Binnen het onderzoeksgebied zijn geen verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis vastgesteld. Gelet op de grote hoeveelheid foeragerende dieren in het groengebied en de vele baltsactiviteit in de nazomer zijn in de omliggende woonwijken diverse verblijfplaatsen te verwachten, waaronder één of meerdere kraamverblijven en diverse paarverblijven.

Bij het noordelijke bruggetje over de Dommel is bij beide najaarsbezoeken een baltsroepend mannetje van de gewone dwergvleermuis vastgesteld. Meestal maakt de soort gebruik van paarverblijven in gebouwen, maar ook bomen worden gebruikt als paarverblijf. Hoewel het dier geen zwermgedrag vertoonde bij de populieren rond het bruggetje, is het mogelijk dat de vleermuis in een boom verblijft. Het is echter ook mogelijk dat een mannetje baltst op een locatie met veel vrouwtjes, maar zijn verblijf op een andere locatie heeft. De afstand van de baltslocatie tot de dichtstbijzijnde woningen bedraagt ongeveer 160 meter. Dit valt binnen de afstanden die gewone dwergvleermuizen afleggen tijdens hun territoriumvluchten (Sachteleben & Von Helversen 2006).

foerageergebied

In het onderzoeksgebied wordt door grote aantallen dwergvleermuizen gefoerageerd. Naar schatting betreft het 100-200 exemplaren, afkomstig uit de woonwijken rond het Dommeldal. Het gebied heeft daarmee een belangrijke functie als foerageergebied voor de lokale populatie dwergvleermuizen. Foerageeractiviteit is geconcentreerd waargenomen, met de meeste activiteit in de populierenbossen langs de Dommel.

vliegroutes

Vanuit de wijken vliegen de dwergvleermuizen via verschillende routes naar het Dommeldal. Daarbij wordt meestal de dekking gezocht van bomenrijen, maar ook over het open veld komen vleermuizen, bij rustig weer, het gebied in vliegen. Door het aanwezige netwerk van bomenrijen en houtwallen vliegen vleermuizen via allerlei routes het gebied in.

¹ Een verblijfplaats is van belang als het een functie betreft zoals omschreven in de Flora- en faunawet; foerageergebied en vliegroutes zijn van belang indien zij direct samenhangen met het naar behoren functioneren van een verblijfplaats zoals vastgelegd in artikel 11 van de Flora- en faunawet.

² Een vliegroute wordt hier gedefinieerd als een vaste route waarlangs gedurende een periode in het seizoen dagelijks vliegbewegingen van meer dan tien dieren plaatsvinden tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden.

ruige dwergvleermuis

De ruige dwergvleermuis is waargenomen tijdens de veldbezoeken in de nazomer. In beide gevallen betrof het een enkel foeragerend dier. Verblijfplaatsen of vliegroutes zijn niet vastgesteld, het plangebied heeft daarmee een zeer beperkt belang voor de soort.

laatvlieger

De laatvlieger is bij alle bezoeken met uitzondering van de eerste waargenomen. Het betroffen foeragerende dieren in voornamelijk het noordelijke en noordoostelijk gedeelte van het plangebied. Het aantal exemplaren was zeer beperkt: niet meer dan 2 tot 3 dieren vlogen op enig moment in het gebied en zij waren later op de avond (na twee uur na zonsondergang) en ochtend niet meer aanwezig. Verblijfplaatsen en vliegroutes zijn niet vastgesteld en worden ook niet verwacht.

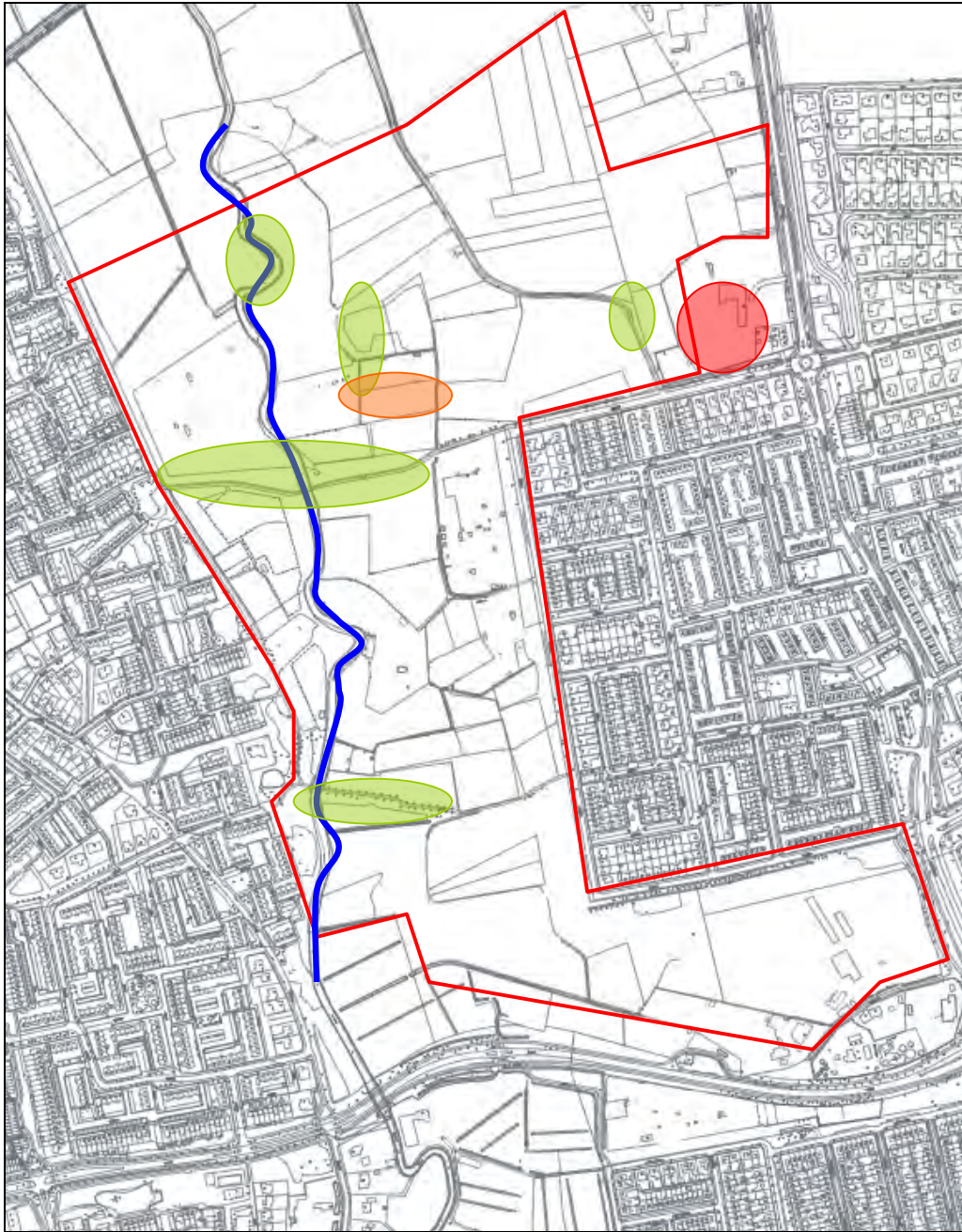
rosse vleermuis

De rosse vleermuis is een grote, boombewonende vleermuis. Tijdens de bezoeken in juni en juli werd veel activiteit van de rosse vleermuis waargenomen aan de oostzijde van het gebied, bij de Bunker aan de Nieuwe Waalreseweg. We vermoeden dat op dit afgesloten terrein een of meerdere bomen in gebruik zijn als verblijfplaats door een klein aantal dieren: op grond van de waarnemingen verwachten we niet meer dan 10 exemplaren. Bij de bezoeken in augustus en september is hier geen activiteit meer waargenomen. Wel werd tijdens deze bezoeken nabij het meest noordelijke bruggetje over de Dommel af en toe een roepende rosse vleermuis waargenomen. Het is mogelijk dat een van de populieren hier wordt gebruikt als paarverblijf. Een exacte verblijfplaats kon echter niet worden vastgesteld. Vliegroutes zijn niet aanwezig in het plangebied; foeragerende dieren zijn voornamelijk waargenomen in het noordelijke gedeelte.

watervleermuis

De watervleermuis is, zoals zijn naam al aangeeft, een voornamelijk aan water gebonden soorten. De soort verblijft in de zomer in de bomen en in de winter in ondergrondse verblijven (kelders, bunkers e.d.). Wateren worden gebruikt als foerageergebied en vliegroute.

Boven de Dommel zijn vooral tijdens de nazomerbezoeken foeragerende watervleermuizen waargenomen. De soort gebruikt de Dommel tevens als vliegroute. In het kraamseizoen (mei-juli) werden in de ochtenduren geen watervleermuizen in het gebied waargenomen. Verblijfplaatsen zijn niet vastgesteld en worden ook niet verwacht.

Figuur 3.3 Belangrijke gebieden voor vleermuizen. rood: begrenzing plangebied; groen vlak: foerageergebied (concentratie) gewone dwergvleermuizen; oranje vlak: foerageergebied laatvlieger; rood vlak: zoekgebied verblijfplaats rosse vleermuis; blauwe lijn: foerageergebied en vliegroute watervleermuis.

3.9 Vogels met jaarrond beschermde nestplaats³

Resultaten eerder onderzoek

In 2007 zijn broedgevallen vastgesteld van grote bonte specht en groene specht. Deze soorten werden destijds beschouwd als vogels met een jaarrond beschermd nest, wat momenteel niet meer het geval is.

Resultaten 2012

Tijdens een vroege ronde op 5 april, toen de bomen nog kaal waren, zijn alle kraaien- en eksternesten gecontroleerd op bewoning door roofvogels of uilen. Tijdens dit onderzoek zijn geen uilen of roofvogels vastgesteld. Ook tijdens de vervolfbezoeken zijn geen nesten of territoria van vogels met een jaarrond beschermde nest binnen het plangebied waargenomen. In de avond van 19 juli zijn jonge **bosuilen** gehoord vanaf het terrein van de Bunker. Gelet op de hoeveelheid oude bomen is het goed mogelijk dat de soort hier heeft gebroed. Hoewel de bosuil vaak gebruik maakt van dezelfde boom(holte) als voorgaande jaren, zijn de nestlocaties niet jaarrond beschermd.

³ Op grond van door het ministerie van LNV verstrekte handreikingen worden nesten van de volgende soorten als jaarrond beschermde nestplaatsen beschouwd: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespandief, zwarte wouw.

Ten behoeve van de aanleg van bergbezinkbassins zijn grote ingrepen gepleegd in het plangebied. De bovenste foto toont de locatie van een bergbezinkbassin in aanleg. De onderste foto toont het heringezaaide plantsoen, waaronder aanvoerbuizen zijn aangelegd.

4 Effecten op beschermde flora en fauna

4.1 Algemeen voorkomende beschermde soorten (Tabel 1)

Ten aanzien van de genoemde soorten van **Tabel 1 van de Flora- en faunawet** (brede wespenorchis, bruine kikker, gewone pad, egel, e.d.) geldt vrijstelling van verbodsbepalingen voor ingrepen in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Aanwezigheid van deze soorten heeft geen consequenties voor de geplande ingrepen. Aangezien de ingrepen hooguit enkele exemplaren betreft en de ingreep geen effect heeft op de gunstige staat van instandhouding van deze algemene soorten (lokaal en landelijk) zijn verder geen maatregelen nodig.

4.2 Ongewervelden

De strikt beschermde **gaffelibel** is gebonden aan de Dommel. Hier zijn in eerste instantie het water en de bodem van de Dommel van belang als leefgebied. In tweede instantie de vegetatie op de oever als rustlocaties en foerageergebied. Zowel aan de Dommel als de op de oever aanwezige vegetaties worden geen werkzaamheden zijn verricht en negatieve effecten op de gaffelibel kunnen worden uitgesloten.

4.3 Vissen

De **vissen** in de Dommel hebben geen hinder van de voorgenomen werkzaamheden. Zowel aan de Dommel en aan de oever worden geen werkzaamheden uitgevoerd in het kader van plan Dommelkwartier. Negatieve effecten op beschermde vissen kunnen worden uitgesloten.

4.4 Amfibieën

Ten aanzien van **amfibieën** geldt dat als gevolg van het mogelijk dempen van afvoerslootjes voortplantingswateren van de Alpenwatersalamander verloren kunnen gaan. Aangezien het plan voorziet in de aanleg van poelen en netto sprake is van een toename van voortplantingswateren, zijn geen negatieve effecten te verwachten. De omzetting van agrarische percelen naar hooiland en extensief beheerde percelen en het ontwikkelen van bos is gunstig voor de Alpenwatersalamander. De soort komt alleen voor in het gedeelte dat voor natuurontwikkeling is bestemd en niet in de delen waar woningen worden gebouwd.

4.5 Vleermuizen

Het gebied heeft een groot belang als foerageergebied voor de **gewone dwergvleermuis**. Op basis van de waarnemingen wordt het gebied gebruikt door een kraamgroep van ongeveer 200 dieren uit naastgelegen woonwijken. De dwergvleermuizen foerageren voornamelijk boven en rond de Dommel en langs de weilandjes en bosjes. De te bebouwen percelen van de Weegbree en Hoppenbrouwers zijn door hun open en vrij droge karakter niet geschikt als foerageergebied. Het bebouwen van deze gebieden zal, door toename van de hoeveelheid opgaand groen, een positief effect hebben op het foerageergebied. Ten aanzien van het natuurontwikkelingsgebied geldt dat kap van populieren een negatief effect heeft. Daar staat tegenover dat door vernatting, het aanleggen van poelen, houtsingels en bosjes leiden tot een verbetering van het foerageergebied. Netto worden dan ook geen effecten verwacht.

Voor de **rosse vleermuis** geldt dat geen werkzaamheden plaatsvinden op het terrein van de Bunker. Negatieve effecten op de hier aanwezige bomen en daarin aanwezige verblijfplaatsen worden dan ook niet verwacht. Het kappen van populieren kan mogelijk leiden tot het verloren gaan van een paarverblijf van de rosse vleermuis. Vooralsnog is het niet de verwachting dat de deze populieren op korte termijn gekapt gaan worden. Van negatieve effecten op de rosse vleermuis is geen sprake.

Ten aanzien van de andere soorten vleermuizen geldt dat geen negatieve effecten worden verwacht op gebruik van het gebied als foerageergebied, vliegroute of verblijfplaatsen.

4.6 Overige soortgroepen

Ten aanzien van **reptielen**, **grondgebonden zoogdieren** en **vogels** met een jaarrond beschermd nest kunnen negatieve effecten worden uitgesloten, aangezien zij niet in het plangebied voorkomen. Om negatieve effecten te voorkomen op broedende vogels dienen maatregelen in acht te worden genomen (zie aanbevelingen).

4.7 Samenvatting

In Tabel 4.1 zijn de te verwachten effecten op beschermde soorten samengevat. De geplande bebouwing van de Weegbree en de Hoppenbrouwers leidt niet tot negatieve effecten op beschermde soorten planten en dieren. Deze voormalige agrarische gebieden zijn niet van belang als leefgebied voor beschermde soorten.

Het Dommeldal zelf vormt leefgebied voor diverse beschermde soorten. De meest belangrijke daarvan is de gaffellibel, die strikt gebonden is aan de Dommel en haar oevers. Van de vleermuizen is de gewone dwergvleermuis, gelet op het grote aantal, de belangrijkste gebruiker van het Dommeldal als foerageergebied. Daarnaast de Alpenwatersalamander, die zich voortplant in de kwelslootjes en het Dommeldal

gebruikt als landbiotoop. Tot slot komen in de Dommel beschermde vissen voor. Voor alle soorten geldt dat geen negatieve effecten worden verwacht en dat natuurontwikkeling in het Dommeldal netto leidt tot geen effect of een verbetering van het leefgebied (positief effect).

Tabel 4.1. Vastgestelde beschermde soorten en te verwachten effecten (alleen soorten van Tabel 2 en 3): functie niet vastgesteld 0: functie vastgesteld, geen effecten te verwachten; -: functie vastgesteld, gering negatief effect te verwachten; -- -: functie vastgesteld, significant negatief effect te verwachten op soort en/of functie; +: functie vastgesteld, positief effect te verwachten; n.v.t.: niet van toepassing.

soort	verblijfplaats	foerageergebied	vliegroute
gaffelibel	0	0	n.v.t.
bermpje	0	0	n.v.t.
Alpenwatersalamander	+ ⁴	0	n.v.t.
gewone dwergvleermuis	.	0	0
ruige dwergvleermuis	.	0	.
watervleermuis	.	0	0
rosse vleermuis	0	0	.
laatvlieger	.	0	.

De zeldzame maar niet beschermde adderwortel, bekend van één locatie in het plangebied, kan profiteren van vernatting en extensivering van het beheer.

⁴ Onder verblijfplaats wordt hier voorstaan het voortplantingswater.

5 Conclusies en aanbevelingen

5.1 Conclusies

De conclusies zijn opgesteld op basis van de huidige ter beschikking staande kennis en inschattingen van deskundigen.

- Als gevolg van de ingreep wordt geen afbreuk gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de aangetroffen beschermde soorten. Verbodsbepalingen worden niet overtreden. De werkzaamheden kunnen zonder beperkingen worden uitgevoerd, met in achtneming van onderstaande aanbeveling.

5.2 Aanbevelingen

5.2.1 Alpenwatersalamander

De Alpenwatersalamander plant zich voort in slootjes in het gebied en is buiten de voortplantingsperiode (februari – augustus) op het land aanwezig. Aanbevolen wordt voorafgaand aan (eventuele) demping van slootjes, dat dient plaats te vinden in de periode september-december, eerst de poelen te graven, zodat altijd voldoende functioneel voortplantingswater aanwezig is. De Alpenwatersalamander is een pionier die al snel gebruik kan maken van nieuw aangelegde wateren. Het is belangrijk de poelen op geen enkele manier in contact te laten komen met het in het gebied aanwezige open water, om vestiging van de hondsvijl te voorkomen. Om die reden is het ook belangrijk de poelen zo ver mogelijk van de Dommel aan te leggen, in verband met periodieke overstroming en vestiging van vis.

5.2.2 Broedvogels

Verstoring van broedvogels dient voorkomen te worden. Dit kan door bomen en struiken buiten het broedseizoen te verwijderen en/of bebouwing buiten het broedseizoen te slopen. Het rooien van beplanting en/of slopen van bebouwing binnen het broedseizoen is mogelijk indien is vastgesteld dat er met deze werkzaamheden geen nesten van broedvogels worden verstoord. Voor het broedseizoen wordt in het kader van de Flora- en faunawet geen standaard periode gehanteerd. Het broedseizoen verschilt per soort. Globaal moet rekening gehouden worden met de periode 1 maart tot 1 augustus.

6 Literatuur

- Brekelmans, F.L.A., 2007. Beoordeling beschermde soorten Het Gegraaf, Valkenswaard. Bureau Waardenburg bv, Culemborg.
- Boddeke, P.H.N., F.L.A. Brekelmans, I. Roëll & E.J.F. de Boer, 2009. Dommeldal Valkenswaard – Hoppenbrouwers. Visie en inrichtingsplan. Bureau Waardenburg bv, Culemborg.
- Ministerie van LNV, 2009. Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, nr. 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.
- Ministerie van LNV, 2005a. Algemene Handreiking Natuurbeschermingswet 1998. Ministerie van LNV, Den Haag.
- Ministerie van LNV, 2005b. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten! Ministerie van LNV, Den Haag.
- Ministerie van LNV & IPO (2007). Spelregels EHS. Ministerie van LNV/IPO, Den Haag.
- Sachteleben, J. & O. von Helversen, 2006. Songflight behaviour and mating system of the pipistrelle bat (*Pipistrellus pipistrellus*) in an urban habitat. *Acta Chiropterologica* 8(2): 391-401.
- Steunpunt Natura 2000 (2010). Leidraad bepaling significantie. Nadere uitleg van het begrip 'significante gevolgen' uit de Natuurbeschermingswet. versie 27 mei 2010. RegieBureau Natura 2000, Utrecht.
- Steunpunt Natura 2000 (2007). Toepassing begrippenkader Natuurbeschermingswet 1998. Intern werkdokument voor opstellers beheerplannen Natura 2000 en vergunningverleners Nb-wet. RegieBureau Natura 2000, Utrecht.
- Steunpunt Natura 2000 (2008). Aanvulling op 'Toepassing begrippenkader Nb-wet '98' • Bestaand gebruik • Externe Werking. Intern werkdokument voor opstellers beheerplannen Natura 2000 en vergunningverleners Nb-wet. RegieBureau Natura 2000, Utrecht.

www.wetten.nl.

omgevingsvergunning.vrom.nl/

www.vrom.nl/pagina.html?id=3410 (nota ruimte)

Bijlage 1 Wettelijk kader

1.1 Inleiding

In deze bijlage wordt in het kort beschreven wat de wettelijke kaders zijn voor opstellen van ecologische beoordelingen van ruimtelijke ingrepen en andere handelingen. In de natuurbeschermingswetgeving wordt een onderscheid gemaakt tussen soortenbescherming en gebiedsbescherming. De soortenbescherming is in Nederland verankerd in de Flora- en faunawet (§1.2 van deze bijlage), de gebiedsbescherming in de Natuurbeschermingswet 1998 (§1.3). Met deze wetten geeft Nederland invulling aan de Europese Vogel- en Habitatrichtlijnen. De Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) heeft sinds 1 oktober 2010 de procedures bij ruimtelijke ingrepen ingrijpend gewijzigd (§ 1.4). Ook wordt kort ingegaan op de betekenis van Rode lijsten (§ 1.5) en de Ecologische Hoofdstructuur (§ 1.6) bij ecologische toetsingen.

1.2 Flora- en faunawet

Het doel van de Flora- en faunawet is het instandhouden en beschermen van in het wild voorkomende planten- en diersoorten. De Flora- en faunawet kent zowel een zorgplicht als verbodsbepalingen.

De zorgplicht geldt te allen tijde voor alle in het wild levende dieren en planten en hun leefomgeving, voor iedereen en in alle gevallen.

De verbodsbepalingen zijn gebaseerd op het 'nee, tenzij' principe. Dat betekent dat alle schadelijke handelingen ten aanzien van beschermde planten- en diersoorten in principe verboden zijn (zie kader).

Verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet (verkort)

Artikel 8:	Het plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op een andere manier van de groeiplaats verwijderen van beschermde planten.
Artikel 9:	Het doden, verwonden, vangen of bemachtigen of met het oog daarop opsporen van beschermde dieren.
Artikel 10:	Het opzettelijk verontrusten van beschermde dieren.
Artikel 11:	Het beschadigen, vernielen, uithalen, wegnemen of verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren.
Artikel 12:	Het zoeken, beschadigen of uit het nest halen van eieren van beschermde dieren.
Artikel 13:	Het vervoeren en onder zich hebben (in verband met verplaatsen) van beschermde planten en dieren.

Artikel 75 bepaalt dat vrijstellingen en ontheffingen van deze verbodsbepalingen kunnen worden verleend. Het toetsingskader hiervoor is vastgelegd in het

Vrijstellingenbesluit. Er gelden verschillende regels voor verschillende categorieën werkzaamheden.

Er zijn vier beschermingsregimes corresponderend met vier groepen beschermde soorten (tabellen 1 t/m 3 en vogels).

Tabel 1. De algemene beschermde soorten

Voor deze soorten geldt een vrijstelling voor ruimtelijke ingrepen en bestendig gebruik en beheer. Ontheffing ten behoeve van andere activiteiten kan worden verleend, mits de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is ('lichte toetsing').

Tabel 2. De overige beschermde soorten

Voor deze soorten geldt een vrijstelling voor werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting en van bestendig gebruik en beheer, als op basis van een door de minister van EL&I goedgekeurde gedragscode wordt gewerkt. Anders is ontheffing noodzakelijk, na lichte toetsing.

Tabel 3. De strikt beschermde soorten

Dit zijn de planten- en diersoorten vermeld in Bijlage 1 van het Vrijstellingenbesluit of in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Uit recente jurisprudentie blijkt dat de regels voor de Habitatrichtlijnsoorten nog strikter zijn⁵

Voor bestendig gebruik en beheer geldt voor de soorten van Bijlage 1 van het Vrijstellingenbesluit een vrijstelling, mits men werkt op basis van een door de minister van EL&I goedgekeurde gedragscode. Voor ruimtelijke ingrepen is altijd een ontheffing op grond van artikel 75 van de Flora- en faunawet noodzakelijk. Deze kan worden verleend na een uitgebreide toetsing (zie onder).

Voor de soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt hetzelfde regime, met één grote beperking. Ontheffing of vrijstelling kan niet worden verleend voor ruimtelijke ingrepen en bestendig beheer en gebruik, tenzij er (tevens) sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang, of in het belang van het milieu, de openbare veiligheid, de volksgezondheid of de bescherming van wilde flora en fauna. Voor deze groep soorten kan overigens geen vrijstellingen worden verleend voor artikel 10 (verontrusting).

Vogels.

Alle inheemse vogels zijn strikt beschermd. Ontheffing of vrijstelling kan alleen worden verkregen op grond van openbare veiligheid, volksgezondheid of bescherming van flora en fauna. De Vogelrichtlijn noemt zelfs 'dwingende redenen van groot openbaar belang' niet als grond⁶.

Dat betekent dat in beginsel alle activiteiten die kunnen leiden tot verstoring of vernietiging van in gebruik zijnde nesten buiten het broedseizoen moeten worden uitgevoerd.

Het ministerie heeft een lijst gemaakt van soorten die hun nest doorgaans het hele jaar door of telkens opnieuw gebruiken. Deze nesten zijn jaarrond beschermd⁷.

⁵ Zie uitspraken van de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State, 21 januari 2009 zaaknr. 200802863/1 en 13 mei 2009 nr. 200802624/1), en Rechtbank Arnhem, 27 oktober 2009 zaaknr. AWB 07/1013. Zie tevens de brief van het ministerie van LNV d.d. 26 augustus 2009 onder kenmerk ffw2009.corr.046 en de Uitleg aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet.

⁶ Zie de vorige voetnoot.

⁷ Zie de Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingrepen, ministerie van LNV, augustus 2009.

De uitgebreide toetsing houdt in dat ontheffing alleen kan worden verleend als:

1. Er geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
2. Er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is;
3. Er sprake is van een in de wet genoemde reden van openbaar belang;
4. Er zorgvuldig wordt gehandeld.

Zorgvuldig handelen betekent het actief optreden om alle mogelijke schade aan een soort te voorkomen, zodanig dat geen wezenlijke negatieve invloed op de relevante populatie van de soort optreedt.

In veel gevallen kan voorkomen worden dat een ontheffing nodig is, als mitigerende maatregelen er voor zorgen dat de functionele leefomgeving van dieren in tact blijft. Vooral voor soorten van Bijlage IV van de Habitatrictlijn en vogels is dit cruciaal (omdat er alleen ontheffing kan worden verkregen na zware toetsing).

1.3 Natuurbeschermingswet 1998⁸

De Natuurbeschermingswet 1998 (kortweg: Nbwet) vormt de invulling van de gebiedsbescherming van de Vogelrichtlijn en de Habitatrictlijn en heeft als doel het beschermen en instandhouden van bijzondere gebieden in Nederland.

Aanwijzing van gebieden

De Nbwet kent verschillende soorten beschermde gebieden. De belangrijkste zijn de Natura 2000-gebieden (oftewel Vogel- en Habitatrictlijngebieden oftewel Speciale Beschermingszones) en de beschermde natuurmonumenten. De aanwijzingsbesluiten van deze gebieden bevatten een kaart en een toelichting, waarin de instandhoudingsdoelstellingen staan verwoord (zie www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur).

In de "oude" aanwijzingsbesluiten van Staats- en Beschermde natuurmonumenten worden de natuurwetenschappelijke waarde en het natuurschoon als grond voor de bescherming aangevoerd. Deze meer abstracte waarden blijven van kracht in de nieuwe Natura 2000-gebieden, voor zover zij voormalige Staats- of Beschermde natuurmonumenten omvatten. Deze waarden dienen bij toetsingen nader te worden geconcretiseerd.

Natura 2000-gebieden

Voor Natura 2000-gebieden dient een beheerplan te worden opgesteld. Daarin staat o.a. welke maatregelen nodig zijn om de natuurdoelen te halen en welk (bestaand en toekomstig) gebruik al dan niet vergunningplichtig is. Voor een groot aantal gebieden is een beheerplan in een ver gevorderd stadium van voorbereiding.

Voor het uitvoeren van projecten en handelingen, die negatieve effecten kunnen hebben op Natura 2000-gebieden en die niet nodig zijn voor of verband houden met het beheer, is een vergunning nodig. Van negatieve effecten is sprake als, gelet op de

⁸ Op 1 februari 2009 is een wetwijziging van de Nbwet van kracht geworden. Door de inwerkingtreding van de Crisis- en herstelwet is de Nbwet per 31 maart 2010 opnieuw gewijzigd. De wijzigingen zijn in deze paragraaf verwerkt.

instandhoudingsdoelen, een habitatype of leefgebied van soorten verslechtert of soorten significant worden verstoord. Deze bescherming geldt alleen voor de habitatypen en soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Projecten en handelingen die de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied aantasten zijn in ieder geval vergunningplichtig.

Bij een besluit om een plan (bijvoorbeeld bestemmingsplan, streekplan, waterhuishoudingsplan) vast te stellen, moet rekening worden gehouden met de effecten op Natura 2000-gebieden en met het beheerplan.

Ook activiteiten buiten het Natura 2000-gebied kunnen vergunningplichtig zijn als die activiteiten negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen voor het gebied (kunnen) veroorzaken. Dit wordt de 'externe werking' van de bescherming genoemd.

Bestaand gebruik

Bestaand gebruik volgens de Nbwet is gebruik dat bestond op 1 oktober 2005 en sindsdien niet of niet in betekenende mate is gewijzigd. Voor de raad van State lijkt de vraag of het gebruik al bestond op het (eerste) moment van aanwijzen (als Vogelrichtlijngebied) of aanmelden (als Habitatrichtlijngebied) overigens relevanter. bestaand gebruik dat zeker geen significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied kan vergunningvrij worden voortgezet. Als significante effecten niet kunnen worden uitgesloten is een vergunning nodig, tenzij in het beheerplan anders is bepaald. in het beheerplan moeten dan maatregelen zijn voorzien om de effecten te beperken of te niet te doen.

Habitattoets

Een vergunning ex art. 19d Nbwet kan pas worden afgegeven nadat een 'habitattoets'⁹ het bevoegd gezag de zekerheid heeft gegeven dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast. Deze is verwoord in art. 19d t/m 19j van de Nbwet.

In de 'oriëntatiefase' – voorheen ook wel 'voortoets' genoemd – wordt onderzocht of een activiteit, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen, mogelijk schadelijke gevolgen heeft voor een Natura 2000-gebied en zo ja of deze gevolgen significant kunnen zijn. De gevolgen moeten worden beoordeeld in samenhang met die van andere plannen en projecten ('cumulatieve effecten').

Indien de oriëntatiefase uitwijst dat er geen effecten zijn, zijn er vanuit de Nbwet geen verdere verplichtingen of beperkingen voor de uitvoering van de activiteit. Wel kan het verstandig zijn om met het bevoegd gezag in overleg te treden, om te bezien of men zich in de conclusies van het uitgevoerde onderzoek kan vinden.

Als er wel effecten (verslechtering van habitatype of leefgebied) zijn, maar die zijn zeker niet significant, dan kan het bevoegd gezag vragen om een nadere toetsing. In zo'n nadere toetsing worden de effecten gespecificeerd. Daarbij hoeft dan niet meer naar cumulatieve effecten te worden gekeken. Het bevoegd gezag beoordeelt of de effecten aanvaardbaar zijn of niet. Aan de vergunning kunnen beperkende voorwaarden (mitigatie en compensatie, zie onder) worden verbonden.

⁹ De termen habitattoets en oriëntatiefase staan niet in de wet. De passende beoordeling wel.

Als er een kans is op significante effecten volgt een 'passende beoordeling'. De passende beoordeling is veel uitgebreider. Op basis van de beste wetenschappelijke kennis dienen de effecten op de habitats en soorten te worden ingeschat, rekening houdend met cumulatieve effecten.

Als de passende beoordeling uitwijst dat aantasting van de natuurlijke kenmerken is uitgesloten, dan kan de vergunning worden verleend. Aantasting van de natuurlijke kenmerken is praktisch gesproken uitgesloten als er geen significante effecten zijn in het licht van de instandhoudingsdoelstellingen.

Als significante effecten niet kunnen worden uitgesloten, dan mag vergunning alleen worden verleend als er voldaan is aan alle drie onderstaande_ADC-criteria:

- Er zijn geen geschikte Alternatieven.
- Er is sprake van Dwingende redenen van groot openbaar belang, waaronder redenen van sociale en economische aard.
- Er is voorzien in exacte en tijdige Compensatie.

Als er sprake is van aantasting van een gebied dat is aangewezen ter bescherming van prioritair natuurlijk habitattypen of een prioritaire soort, dient eerst door de minister van EL&I aan de Europese Commissie advies te worden gevraagd. Bovendien is het aantal redenen van groot openbaar belang beperkt.

Cumulatieve effecten

Volgens de Natuurbeschermingswet 1998 (art. 19d lid 1) is het – zonder vergunning – verboden om handelingen te verrichten die op zich zelf of “in combinatie met andere projecten of plannen significante effecten kunnen hebben”. In het onderzoek naar cumulatieve effecten, wordt het effect van het onderhavige plan of project in combinatie met andere ingrepen in beeld gebracht.

De basis hiervoor is art. 6 van de Habitatrichtlijn, die van toepassing is op alle Natura 2000-gebieden.

“Voor elk plan of project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van het gebied, maar afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor zo'n gebied, wordt een passende beoordeling gemaakt van de gevolgen voor het gebied, rekening houdend met de instandhoudingsdoelstellingen van dat gebied.”

Het werkdocument “Toepassing begrippenkader” (Ministerie van LNV, 2007) stelt voor om het begrip cumulatie als volgt te definiëren:

“De effecten van de voorgestelde eigen activiteit op de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied in combinatie met de effecten van andere activiteiten en plannen”.

Met andere woorden: in een studie naar de cumulatieve effecten dienen *alle* activiteiten (bestaand gebruik, nieuwe projecten) en plannen te worden betrokken, die op dezelfde instandhoudingsdoelstellingen negatieve effecten kunnen hebben als het eigen project. Het doet daarbij in beginsel niet ter zake of er een verband is tussen het eigen project en de andere activiteiten en plannen, of dat de effecten tijdelijk zijn of (naar verwachting) slechts beperkt van omvang zijn.

Significantie

Voor een invulling van het begrip significantie volgen wij de 'Leidraad significantie' van het Steunpunt/Regiebureau Natura 2000. Van significante effecten kan sprake zijn als ten gevolge van menselijk handelen het verwezenlijken van de instandhoudingsdoelen sterk wordt bemoeilijkt of onmogelijk wordt gemaakt. Dat is in ieder geval zo, als het oppervlak van een habitatype of een leefgebied of de kwaliteit van habitatype of leefgebied of de omvang van een populatie lager wordt dan genoemd in de instandhoudingsdoelen in het aanwijzingsbesluit.

Beschermde natuurmonumenten

Het toetsingskader voor beschermde natuurmonumenten is vergelijkbaar, echter de procedure en de speelruimte van het bevoegd gezag wijken op enigszins af. De beoordeling is minder strikt en door het ontbreken van concrete instandhoudingsdoelen vaak ook minder eenduidig.

Zorgplicht

Artikel 19I legt aan iedereen een zorgplicht voor beschermde natuurgebieden op. Deze zorg houdt in ieder geval in dat ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat een handeling nadelige gevolgen heeft, verplicht is die handeling achterwege te laten of, als dat redelijkerwijs niet kan worden gevegd, eventuele gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken. De nadelige handelingen hebben betrekking op de instandhoudingsdoelen in het geval van een Natura 2000-gebied en op de wezenlijke kenmerken in het geval van een beschermd natuurmonument.

1.4 Wabo en omgevingsvergunning

De Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) is op 1 oktober 2010 van kracht geworden. De Wabo voegt een groot aantal (circa 25) vergunningen, ontheffingen en andere toestemmingen samen tot één omgevingsvergunning. De omgevingsvergunning is nodig voor het uitvoeren van ruimtelijke ingrepen, zoals sloop, bouw, aanleg en gebruik, als die een plaatsgebonden karakter hebben en dat van invloed kunnen zijn op de "fysieke leefomgeving". Dit omvat alle fysieke waarden in de leefomgeving, zoals milieu, natuur, landschappelijke en cultuurhistorische waarden.

Als hoofdregel kent de Wabo het bevoegd gezag toe aan B&W van de gemeente waar het project (in hoofdzaak) zal worden uitgevoerd. Voor projecten van provinciaal belang kunnen GS het bevoegd gezag zijn, voor projecten van nationaal belang een minister.

De ontheffing Flora- en faunawet en de vergunning Natuurbeschermingswet 1998, die voor een ruimtelijke ingreep nodig kunnen zijn, kunnen worden "aangehaakt" bij de omgevingsvergunning. Dat wil zeggen dat bij een aanvraag voor een omgevingsvergunning ook een toetsing aan Ffwet en/of Nbwet moet worden gevoegd. De aanvraag wordt dan aan het bevoegde gezag (Ffwet: ELI; Nbwet: GS of ELI)

voorgelegd. Die zal dan toestemming geven in de vorm van een Verklaring van geen bedenkingen (Vvgb). De inhoudelijke toetsing zal niet veranderen.

Op aanvragen voor een omgevingsvergunning, die mede betrekking hebben op Flora- en faunawet en/of Natuurbeschermingswet 1998 is de uitgebreide voorbereidingsprocedure van toepassing.

Overigens kan een ontheffing Ffwet of vergunning Nbwet ook los van de omgevingsvergunning worden aangevraagd. Dat dient dan wel te gebeuren vóórdat de omgevingsvergunning wordt aangevraagd.

1.5 Rode lijsten

Rode lijsten zijn geen wettelijke instrumenten, maar zijn sturend voor beleid. Zij dienen om prioriteiten in middelen en maatregelen te kunnen bepalen. Bij het beoordelen van maatregelen en ingrepen kunnen de Rode lijsten echter wel een belangrijke rol spelen. Er zijn nu landelijke Rode lijsten vastgesteld voor paddestoelen, korstmossen, mossen, vaatplanten, platwormen, land- en zoetwaterweekdieren, bijen, dagvlinders, haften, kokerjuffers, libellen, sprinkhanen en krekels, steenvliegen, vissen, amfibieën, reptielen, zoogdieren en vogels (LNV 2009). Een aantal provincies heeft aanvullende provinciale Rode lijsten opgesteld.

Van soorten op de Rode lijst moet worden aangenomen dat negatieve effecten van ingrepen de gunstige staat van instandhouding relatief gemakkelijk in gevaar brengen. Waar het beschermde soorten betreft zal er dus extra aandacht aan mitigatie en compensatie moeten worden besteed. Bij niet-beschermde soorten of soortgroepen kunnen op grond van de zorgplicht extra maatregelen worden geveerd. Bij een aantal soortgroepen gaat het echter om tientallen of honderden moeilijk vast te stellen soorten, waardoor de waarde voor praktische toepassingen vaak beperkt is.

1.6 De Ecologische Hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) heeft als doel om van de bestaande en nieuwe natuur een goed functionerend netwerk te maken. Het ruimtelijk beleid voor de EHS is gericht op 'behoud, herstel en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden' van de EHS. Op plannen, projecten of handelingen binnen de EHS is conform de Nota Ruimte het 'nee, tenzij'-regime van toepassing.

Ruimtelijke ingrepen in de EHS met significant negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied zijn in beginsel niet toegestaan. Tenzij er voor de ingreep geen reële alternatieven zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang. De initiatiefnemer is verplicht om de negatieve effecten te mitigeren (voorkomen of beperken) en de restschade te compenseren.

De wezenlijke kenmerken en waarden zijn de huidige en potentiële waarden, gebaseerd op de natuurdoelen voor het gebied. De natuurdoelen worden door de provincies vastgelegd, meestal in natuurdoeltypen of beheertypen per perceel.

Bureau Waardenburg bv

Adviseurs voor ecologie & milieu
Postbus 365, 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345-512710, Fax 0345-519849
E-mail info@buwa.nl, www.buwa.nl